Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, [БУР]ЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

... оной ... гарана | № 290 (16513) | 1983 оной декабриин 18, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

СССР-эй АРБАН НЭГЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТА ЗАРЛАХА ТУХАЙ

СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй эрхэ түлөөлэлгэнүүдэй болзорой дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, СССР-эй Конституциин 90-дэхи статьягай, «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 12-дохи статьягай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиум **ингэжэ тогтообо:**

Совет Социалис Республикануудай Союзай арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй һунгалтые 1984 оной мартын 4-дэ, воскресенидэ зарлаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. АНДРОПОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1983 оной декабриин 16.

КПСС-эй ЦК-гай ПОЛИТБЮРОДО

[...]ЦК-гай Политбюрогой ээлжээтэ заседани бо[...]-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбэй болон СССР-эй Гүрэнэй бюд[же]тнүүдые зүбшэн хэлсэбэ. КПСС-эй ЦК-гай [...] гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Сове[...] Н. А. Тихонов, СССР-эй финансын ми[нистр ...] Гарбузов эдэ асуудалнуудаар мэдээсэлнүү[...]

[...]до экономическа ургалтын эршэ дэлисэ дэээ[...]мышленностьда, транспорт ба барилга дээрэ [...] шанар зарим тэды һайжарһан, түсэбүүдые [...]хэмжэһи нэмэһэн, хүдөө ажахын продукци [...] ехэдхэгдэһэн, хүн зоной бодото ашаг ол[...] бүхы арадай ажахыда хубилалтанууд туй[...] гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Гүрэ[...]ай журамые бэхижүүлхэ, хүтэлбэрилгын [...]уудта кадрнуудай хүдэлмэриин эмхидхэлые, [...]айн байлгые, харюусалгые дээшэлүүлхэ хэм[...]таа. Иимэ эрхэ байдалда ажал хэрэгэйнгээ [...] алдахагүй, ажахые эрхилэлгын хэмжээе [...] һайн хубилалтануудые эдэбхитэйгээр хүг[...] шэглэлые оролдосотойгоор, залан сэхээр [...] шухала байна.

[...] Гүрэнэй түсэб хадаа партиин XXVI съез[...]СС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шийд[...] бэелүүлгын шухала шата болохо ёһотой. [...]рходоо, тэрэ экономикын ашаг үрые улам [...] арадай ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөө[...]ритойгоор шэглүүлэгдэнхэй байна. Матери[...]уудые, илангаяа түлишэ ба металл багаар [...] продукци үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ гэ[...] түсэб дотор предприятинуудай, министерствэ[...] зургаануудай урда табигдана. Ажалай бү[...] үнэ сэн ба ашаг олзо гэхэ мэтын гол шу[...]ическа үрэ дүнгүүдээр даабаринуудые дүүр[...]лэлжын анхарал оролдолго доро байха ёһо[...]нуудай ургалтатай сасуулбал, эсэсэй үрэ [...] улам үргэдхэхые, эрдэм, техникын, түрүү [...] туйлалтануудые, ажалай эмхидхэлэй бри[...]ые үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхые ту[...]раалагдана. Түсэбэй социальна хараа шэг[...]гэдхэгдэнэ. Оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха [...] хангахын тула шухала хэрэгтэй бүхы юумэ [...]лагдаа.

Түсэбэй бүхы бүлэгүүдэй тэнсүүрние хангалгын асуудалнуудые үшөө дахин наринаар шэнжэлжэ үзэхэ тухай нүхэр Ю. В. Андроповой һанамжануудые Политбюро гүйсэд дэмжэбэ. Тэрэнние бэелүүлгын үедэ һалбаринуудай ба предприятинуудай таһалгарнягүй һайнаар хүдэлхын тула нэмэлтэ арга нөөсэнүүдые саг үргэлжэ оролдосотойгоор бэдэрхэ, материалнуудые, түүхэй эдүүдые, элшэ хүсэ болон бусад нөөсэнүүдые гамтайгаар алмаха, совет хүнүүдэй һуудал байдалые улам һайжаруулха, арад зондо шухала хэрэгтэй эд бараа ехээр үйлэдбэрилхэ, шанарыень һайжаруулха шухала. Ороной бии байгаа үйлэдбэриин ба эрдэм, техникын бүхы хүсые бүрин хүсэдөөр, үрэ түгэсөөр хэрэглэхэ, ажахые хүгжөөлгэдэ ушаржа байгаа дутуу дунданууд, тэнсүүригүй байдалые усадхаха, экономико эрхилэлгын гүримые нарижуулан һайжаруулха хүдэлмэреэ эршэдхэхэ тухай асуудалда онсо анхарал хандуулагдаһан байна.

Ерэхэ жэлэй Гүрэнэй түсэбэй ба бюджедэй проектнүүдые али бүхы талаарнь зүбшэн хэлсээд, тэдэние партиин Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумэй үзэмжэдэ табиха гэһэн шиидхэбэрие КПСС-эй ЦК-гай Политбюро баталан абаба.

СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй эрхэ түлөөлэлгэнүүдэй болзорой ерэхэ жэлэй март һарада дүүрэхэ байһантай дашарамдуулан, ороной гүрэнэй засагай дээдын зургаанай ээлжээтэ һунгалтада бэлэдхэлэй хэдэн асуудалнуудые Политбюро зүбшэн хэлсээ.

Һунгуулиин кампанитай холбоотой партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонуудай тодорхойлогдоһон тогтоол баталагдан абтаба. Һунгалтада бэлэдхэл социалис арадай засагые саашадань хүгжөөлгын, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлые бэхижүүлгын, гүрэнэй ба общественн хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ эрхэтэдые улам үргэнөөр элсүүлэн хабаадуулгын һүлдэ тэмдэг доро үнгэрхэ ёһотой гээд тэрээн дотор тэмдэглэгдэнэ. Политическэ ба ажалай шанарнуудтай, ажалшадай хүндэдэ хүртэнхэй, хүнүүдтэй хүдэлжэ шадаха арад түмэнэй ёһотойл түлөөлэгшэдые, үнэхөөрөөшье нэрэ хүндэтэй хүнүүдые олоной дундаһаа оложо, депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэһэн зорилго табигдана.

Партийна организацинууд һунгалтын урда тээхи бүхы хүдэлмэреэ совет общественн экономическа, социально-политическэ ба оюун ухаан бодолой хүгжэлтын тодорхой зорилгонуудтай нягтаар холбохо, энэ жэлэй түсэбтэ даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ, табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түрүүшын үдэрһөө жэгдэ һайнаар хүдэлэлгэдэ ажалшадай хүсэлэл оролдолгонуудые элсүүлэн шэглүүлхэ уялгатай гээд КПСС-эй ЦК-гай Политбюро тэмдэглэнэ. Тиихэдээ эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриин бүхы арга хэрэгсэлнүүдээр һунгалтын урда тээхи хэмжээ ябуулгануудта һунгагшадые эдэбхитэйгээр, һонирхолтойгоор хабаадуулхые хангаха, агитаци ба пропагандын элдэб янзын түхэл шэнжэнүүдые, онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ, эмхи гуримгүй ябадалые, ёһын тэдысэ хандалгые усадхан зайсуулха шухала.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта арадай депутадуудай Соведүүдэй, гүрэнэй бүхы органуудай ажал ябуулгын харалга болохо ёһотой. Һунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрэ гүрэнэй органуудай хүдэлмэрине, һунгагшадай захяануудые дүүргэлгые шүүмжэлхы ёһоор сэгнэхын, бэрхэшээл түбэгүүдые, дутуу дундануудые элирүүлхын, тэдэние усадхаха хэмжээнүүдые хараалхын, эрхэтэдэй дурадхалнуудта, ажаглалтануудта, мэдүүлгэнүүдтэ анхаралтайгаар хандахын тула бүхы эрхэ байдал байгуулха шухала гэжэ Политбюро зааба.

Энэ асуудалаар КПСС-эй ЦК-гай тогтоол хэблэлдэ дэлгэрэнгыгээр толилогдохо байна.

Уласхоорондын ба үзэл сурталай асуудалнуудаар социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай Центральна Комитедүүдэй секретарьнарай 1983 оной декабриин 9-дэ Москвада болоһон зүблөөн тухай мэдээсэл Политбюрогой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ һайшаагдаа.

Варшавска Договорто хабаадалаг гүрэнүүдэй обороны министрнүүдэй комитедэй Софида болоһон ээлжээтэ заседани дээрэ Совет делегациин хүдэлмэри, Д. Ф. Устинов түрүүтэй делегациин албанай хэрэгээр Болгариин Арадай Республикада ошожо ерэлгын дүнгүүд һайшаагдаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой заседани дээрэ бусад зарим асуудалнууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

СОЮЗАЙ СОВЕДЫЕ ҺУНГАХА ҺУНГУУЛИИН ОКРУГУУДЫЕ БАЙГУУЛГА

СССР-эй Конституциин 110-дахи статьятай зохилдуулан, «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 13-дахи ба 14-дэхи статьянуудай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1983 оной декабриин 16-най Указаар СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин 750 округые байгуулба. Тэрэ тоодо

Буряадай АССР-һээ

360. **Улаан-Үдын городской һунгуулиин округ** (түбынь — Улаан-Үдэ хото). Улаан-Үдэ хото Сокол поселогтойгоор.

361. **Улаан-Үдын хүдөөгэй һунгуулиин округ** (түбынь — Улаан-Үдэ хото). Северобайкальск хото Гоуджекит поселогтойгоор болон Баргажанай, Баунтын, Яруунын, Кабанскын, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Прибайкалиин, Хойто-Байгалай, Улаан-Үдын, Хориин районууд.

362. **Сэлэнгын һунгуулиин округ** (түбынь — Гусиноозерск хото). Гусиноозерск хото болон Бэшүүрэй, Зэдын, Загарайн, Захааминай, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Ахын, Сэлэнгын, Түнхэнэй районууд.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДЫЕ ҺУНГАХА ҺУНГУУЛИИН ОКРУГУУДЫЕ БАЙГУУЛГА

СССР-эй Конституциин 110-дахи статьятай зохилдуулан, «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 13-дахи ба 15-дахи статьянуудай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1983 оной декабриин 16-най Указаар СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин 750 округые байгуулба. Тэрэ тоодо

РСФСР-һээ

10. **Эрхүүгэй һунгуулиин округ** (түбынь — Эрхүү хото). Амарай, Эрхүүгэй ба Шэтын областьнууд, Буряадай АССР.

Буряадай АССР-һээ

514. **Железнодорожно һунгуулиин округ** (түбынь — Улаан-Үдэ хото). Николай Петровой нэрэмжэтэ үйлсын Баргажан ошохо харгытай ниилэлгэһээ Үдын хүүргэ хүрэтэр, саашадаа Үдэ голой баруун эрьеэр, Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой баруун хуби.

515. **Загорско һунгуулиин округ** (түбынь—Улаан-Үдэ хото). Баргажан ошохо харгын хажуутаархи, Үдын хүүргэ хүрэтэрхи байрын гэрнүүдые оруулалсан, Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой зүүн хуби, мүн Үдын хүүргэһээ эхилээд Октябрьска районой зүүн хуби.

516. **Октябрьска һунгуулиин округ** (түбынь—Улаан-Үдэ хото). Үдын хүүргэһээ эхилээд Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой баруун хуби.

517. **Советскэ һунгуулиин округ** (түбынь — Улаан-Үдэ хото). Улаан-Үдэ хотын Советскэ район Сокол поселогтойгоор.

518. **Баргажанай һунгуулиин округ** (түбынь—Баргажан поселок). Северобайкальск хото Гоуджекит поселогтойгоор болон Баргажанай, Хурамхаанай, Хойто-Байгалай районууд.

519. **Гусиноозерско һунгуулиин округ** (түбынь — Гусиноозерск хото). Гусиноозерск хото болон Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын районууд.

520. **Зэдын һунгуулиин округ** (түбынь—Петропавловка тосхон). Зэдын, Захааминай, Ахын, Түнхэнэй районууд.

521. **Загарайн һунгуулиин округ** (түбынь — Улаан-Үдэ хото). Загарайн, Улаан-Үдын районууд.

522. **Кабанскын һунгуулиин округ** (түбынь — Кабанск тосхон). Кабанскын, Прибайкалиин районууд.

523. **Хяагтын һунгуулиин округ** (түбынь—Хяагта хото). Бэшүүрэй, Хяагтын районууд.

524. **Хориин һунгуулиин округ** (түбынь — Хоринск поселок). Баунтын, Яруунын, Хэжэнгын, Хориин районууд.

[УЛА]АН-ҮДЫН ГОРОДСКОЙ 40-дэхи ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

[Де]кабриин 17-до Бу[...] Ленинэй орден[...] баледэй академи[...] Улаан-Үдын го[...] партийна кон[...] үнгэрбэ.

[Ула]ан-Үдын горкомой [...]арь А. М. Беля[...]щиие нээгээ. Ху[...]нуудые һунгаһа[...] делегадууд конфе[...]шэгдэхэ зүйлнүү[...]

[...] Улаан-Үдын гор[...]

[...] городской партий[...] шалгалтын ко[...]

[...] Улаан-Үдын горко[...] һунгалта.

4. Улаан-Үдын городской партийна организациин шалгалтын комиссиин гэшүүдые һунгалта.

Удаань Улаан-Үдын горкомой ажал ябуулга тухай тоосоото элидхэл партиин горкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** хэбэ. Городской партийна организациин шалгалтын комиссиин тоосооо түс комиссиин түрүүлэгшэ **Г. Т. Няголов** конференциин делегадуудай үзэмжэдэ дурадхаба.

Конференциин делегадууд, мандатна комиссиин элидхэл зүбшөөд, баталба.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ партиин Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь **И. А. Антакшинова**, локомотив-вагон заһабарилгын заводой парткомой секретарь **А. Н. Колдунов**, «Жилгражданстрой» трестын 7-дохи СМУ-гай бригадир **В. К. Рубцов**, авиационно заводой директор **Ю. Н. Кравцов**, «Теплоприбор» заводой токарьнуудай бригадир **К. И. Матвеев**, ТЭЦ-эй барилгын управлениин начальник **Э. А. Лобынцев**, нариин сэмбын комбинадай ноохо ээрэгшэдэй бригадир, партгруппорг **А. В. Золотухина**, Буряадай АССР-эй худалдаа наймаанай министр **Ю. М. Битаев**, партиин болон ажалай ветеран, хүндэтэ түмэр замшан **С. И. Велигурский**, оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй оёдолшон **Н. А. Туманова**, гэр байра барилгын комбинадай начальник **В. А. Жигимонт**, шэлэй заводой хүдэлмэришэн **А. Ф. Фабричев**, Буряадай гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай ректор **И. А. Батудаев**, мяханай комбинадай комсомол-залуушуулэй бригадын бригадир **Л. П. Арбугаева**, сэрэгэй алба хаагша **М. А. Ковалевский**, 35-дахи дунда һургуулиин директор **М. Л. Шункова**, горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. П. Убеев**, ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь **В. В. Конечных**, трикотаж гадар хубсаһанай фабрикын профсоюзэй комитедэй түрүүлэгшэ **Ф. А. Дубанова** гэгшэд хабаадаба.

Конференци дээрэ партиин обкомой хоёрдохи секретарь **В. Г. Бирюков** үгэ хэлээ.

Элидхэл зүбшэһэнэй удаа КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой тоосоото үеын хүдэлмэридэ хангалтатай гэһэн сэгнэлтэ үгтэбэ. Шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые конференциин делегадууд баталаа.

Партиин Улаан-Үдын горкомой гэшүүд, гэшүүдтэ кандидадууд, городской партийна организациин шалгалтын комиссиин гэшүүд һунгагдаба.

Делегадууд конференциин хүдэлмэрие партийна гими «Интернационал» дуулалгаар түгэсхэбэ.

[УЛААН]-ҮДЫН ГОРОДСКОЙ 40-дэхи ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ҺУНГАҺАН

[КП]СС-эй городской комитет

[ГОРКОМОЙ] ГЭШҮҮД

Иванов С. Ф.	Платонов М. Ф.
Иванов Г. К.	Пытин И. М.
Колдунов А. Н.	Павлов В. И.
Кирдеев Н. М.	Потехин В. Ф.
Кращенко А. Н.	Печенкина Л. В.
Кичешкин В. А.	Попова В. П.
Конечных В. В.	Прохоров И. Д.
Кукшинов В. К.	Рубцов В. К.
Колесников В. Г.	Савченко Ф. М.
Кравцов Ю. Н.	Серебряков А. С.
Ковалевский М. А.	Сахаровский В. Ф.
Коробова Э. Г.	Серебряков С. М.
Крюков В. А.	Сосновская Э. И.
Кузнецов Н. И.	Саржан В. В.
Курочкин Е. Г.	Степанов Д. Г.
Королев Н. С.	Тимашов В. С.
Коковин А. В.	Титов А. А.
Карпова В. В.	Тимин С. А
Лебедев Г. М.	Тагарона О. Т
Манжуев Г. Н.	Толстиков П. П.
Мылзенов В. С.	Угловская С. И.
Медведев И. С.	Убеев В. П.
Модогоев А. А.	Хориноева Р. Р.
Матвеев К. И.	Хлыстова М. Н.
Малышевский В. Г.	Хлыстов Н. В.
Мальцев А. В.	Хомякова Т. И.
Мальцева Г. С.	Хандирова Б. Р.
Никифоров С. И.	Холодов Н. П.
Нимаев В. Ч.	Цырендоржиева А. Г.
Новосельцева В. И.	Цыганков Ю. П.
Очиров Б. Р.	Шапиро А. П.
Очиров И. Р.-Д	Юхлин А. В.
Пиядин А. Я.	

[ГОРКО]МОЙ ГЭШҮҮДТЭ КАНДИДАДУУД

Кузнецова Л. Н.	Соловьев Г. Ф.
Коренев А. С.	Смолина М. И.
Коржов А. П.	Степанец Е. В.
Кейзерова Л. А.	Стасюк Ю. В.
Лобынцев Э. А.	Тармаев А. Д.
Манзанова С. М.	Тебякин С. И.
Мухомедзянова Э. М	Твердохлебов Н. А.
Оленникова Л. А.	Уланова Л. К.
Печкин Ф. В.	Цыбиков Г. Г.
Полозков В. М.	Цырендоржиев С. С.
Сафонов Р. П.	Чукреев П. А.

Городской партийна организациин шалгалтын комисси

Бодопрост Л. Е.	Михайловский В. П
Вязинский Г. А.	Могоева Д. П.
Всеволодова В. Я.	Михайлов В. П.
Воскресенская В. М	Потапенкова В. П.
Гуляев В. М	Портнягин И. А.
Галин В. А.	Прейзнер А. Г.
Денисова У. А.	Рыжакова С. П.
Комарова Р. В.	Содномов Э. М.
	Тахтуева Л. И.

КПСС-эй УЛААН-ҮДЫН ГОРКОМОЙ ПЛЕНУМ

КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой эмхидхэлэй пленум болобо. Партиин горкомой бюрогой гэшүүнээр, нэгэдэхи секретаряар **А. М. Беляков** һунгагдаба. Партиин горкомой бюрогой гэшүүнээр, хоёрдохи секретаряар — **Г. Д. Басаев**, горкомой гэшүүнээр, секретаряар **В. С. Тимашов** һунгагдаба.

Партиин горкомой бюрогой гэшүүдээр нүхэд **Д. Г. Степанов, В. П. Убеев, С. М. Серебряков, И. А. Антакшинова, В. Н. Башкеев, И. М. Пытин, А. Я. Пиядин, В. И. Гришин, Ю. Н. Кравцов, С. М. Антонов** һунгагдаба.

КПСС-эй горкомой эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагые даагшаар **А. Я. Пиядин**, пропаганда ба агитациин таһагые даагшаар **П. П. Ефимов**, промышленность болон транспортын таһагые даагшаар **М. Ф. Платонов**, барилгын ба городой ажахын таһагые даагшаар **Н. И. Захаров**, захиргаанай, худалдаа наймаанай, финансын таһагые даагшаар **Д. Р. Даширабданов**, юрэнхы таһагые даагшаар **Л. К. Уланова** гэгшэд баталагдаба.

• • •

Городской партийна организациин шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр **Л. Е. Бодопрост** һунгагдаба.

ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ХҮГЖЭЛТЭ БА ТРАНСПОРТ

Эрдэм, техникын дэбжэлтын эрхэ байдалда транспортые хүгжөөлгын гол шухала асуудалнуудые декабриин 16-да Москвада болоһон бүхэсоюзна семинарта хабаадагшад зүбшэн хэлсэбэ.

Ороной территориально-үйлэдбэриин комплекснуудые бүрилдүүлэн хүгжөөлгэдэ, Эдеэ хоолой программые шиидхэлгэдэ транспорт улам ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байна гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдээ. Транспортын шэнэ зүйлнүүдые байгуулха, хүтэлбэрилгын автомат түхеэрэлгэнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ асуудалнууд хаража үзэгдөө.

Материальна ба ажалай нөөсэнүүдые гамтайгаар хэрэглэхэ, түсэблэлгын-экономическа хүдэлмэрие, үнэн сэхэ ажалайнь түлөө хүдэлмэрилэгшэдые материальна ба моральна талаарнь урмашуулгын гуримые һайжаруулха шухала гэжэ конференцидэ хабаадагшад хэлэбэ.

«Знание» гэжэ бүхэсоюзна бүлгэмэй правлени конференцие үнгэргэһэн байна.

(ТАСС).

РОССИН ШАНГУУД БАРЮУЛАГДАБА

Литература, искусство ба архитектурын талаар 1983 оной РСФСР-эй Гүрэнэй шангууд декабриин 16-да Москвада барюулагдаба. Гүрэнэй ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, соёлой ажал ябуулагшад энэ баяр ёһололдо хабаадахаяа РСФСР-эй Соведүүдэй байшанда сугларһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Воротников лауреадуудта дипломуудые, хүндэлэлэй тэмдэгүүдые барюулба. Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэдэг совет соёлой хүгжэлтэдэ зохёохы ехэ хубитаяа оруулһанайнгаа түлөө олоной нэрэ хүндэдэ хүртэжэ, Россин шангуудаар тэмдэглэгдэһэн лауреадуудые тэрэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалаа.

Тэдэнэй ажалые үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө шагнагдагшад халуун баяр баясхалан хүргэхэ зуураа, бүхы хүсэ шадалаа, бэлиг шадабаряа социалис Эхэ оронгоо алба хэлгэдэ зорюулхабди гэжэ найдуулба.

(ТАСС).

БАРИЛГАШАД ТАЙГЫН ДУНДА

Ерэхэ жэлэй хабар түмэр замай Түбэй ба Зүүн участогуудай рельснүүдэй холбогдохо газарта, 100 жэлэй шэнэһэн мододой дунда тэмдэг табигданхай. Эндэ, Тындэһээ зүүлжэ 490 километртэ офицер И. Сиротюгэй отделениин сэрэгшэд-түмэр замшад Советскэ Союзай Герой сержант Виктор Мирошниченкын нэрэмжэтэ ерээдүйн разъездын талмайе бэлдэжэ эхилээ.

Зүүн ба баруун тээһээ түмэр замшад урда урдаһаа дабшана. Рельсын холбогдохо сагые ойртуулхын тула подразделениин сэрэгшэд өөһэдөө түбхинэхынгээ хажуугаар гол хүдэлмэреэ хэжэ эхилээ.

Хараалагдаһан болзорһоо һараар урид разъездые бэлэн болгохо гэжэ подразделениин коллектив шиидэнхэй.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

ТҮЙЛАҺАНАА УЛАМ АРЬБАДХАХА

Хяагтын район республикымнай томо районуудай нэгэн болодог. Арадай ажахын гол һалбаринууд — промышленность, хүдөө ажахы, транспорт болон хэлхээ холбоон нилээд хүгжэнхэй.

—КПСС-эй XXVI съездын, партиин ЦК-гай ноябриин (1982 он), июниин (1983 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, партийна организациин хүтэлбэри доро районой ажалшад эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, зарим тэды амжалта туйлаа, — гээд, районно партийна конференци дээрэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **К. Д. Лубсандоржиев** тоосоото элидхэлээ эхилбэ.

Промышленна үйлэдбэриин ниитэ хэмжээн, 1980 онойхитой жэшээлхэдэ, бүхыдөө 16 процентээр, харин продукци худалдалга 12 процентээр ехэ болоо. Тиигэжэ түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо даабариһаа гадуур 470 мянган түхэригэй продукци гаргаха социалис уялгатай байһан һаа, тэрэнээ 880 мянган түхэригэтэ хүргэжэ шадаа. 520 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө үлүү худалдаха уялга абабашье, бодото дээрэ 1,7 миллион түхэригэй продукци худалдаад байна. Хяагтын зэрэлгэ-нэхэлгын фабрикын 4 зүйлэй продукци энэ үе соо гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэ хүртөө. Промышленна үйлэдбэриин гол фонднууд 25 миллион түхэригэй хэмжээтэй болонхой.

Эдэ бүгэдэ хадаа коммунистнуудай, бүхы хүдэлмэришэн ангиин үсэд нэтэрүү ажалан, хүсэл оролдолгын ашаар туйлагдаа гэжэ тоосоото элидхэл соо тон зүб тэмдэглэгдээ. Социалис мүрысөөнэй аша үрые, хүмүүжүүлхы үүргые дээшэлүүлхын тула тааруу зохид, бүтэмжэтэй хэмжээнүүд абтаһан байна бшуу. Тиигэжэл промышленностиин 136 түрүүшүүл гурбан жэлэй, 250 гаран хүн байгша оной түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа. Эрхимэй эрхимүүд — 4 хүдэлмэришэн табан жэлэйнгээ түсэб амжалта түгэсөөр дүүргээд байнхай.

Тус районой газар дээгүүр түмэр болон уһан зам, автомобильна хэргы гарадаг, тиимэһээ транспортна олон эмхинүүд хүдэлдэг байха юм. Наушкын болон Харанхын станцинууд ашаа тээхэ ба буулгаха, ашаанай болон пассажирска поезднуудые ябуулха гурбан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ амжаа.

Саашань бүхы хүгжэлтын үндэһэ һуури болохо капитальна барилгын талаар район дотор нилээд ехэ юумэн хэгдээ.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар районой партийна организациин хүсэл оролдолго газар тарялангай ажалай культура дээшэлүүлхэ, зональна гурим нэбтэрүүлхэ, шэнэ сортнуудай үрэһэ хүргэнгэ хэрэглэхэ, ороо һо тарянанай баян ургаса абаха, мал ажалай тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ, адууһа малай үүлтэр һайжаруулжа, тоо толгойе олошоруулха, эдэ бүгэдын ашаар ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ нэн түрүүн зорюулагдаһан байгаа.

Арбадахи табан жэлдэ дунда зэргээр 250 мянган центнер ороо һо жэлдээ абадаг байгаа һаа, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ энэмнай 427,9 мянган центнер болобо. Байгша ондо бүришье һайн үрэ дүнгүүд түйлагдаа. Юуб гэхэдэ, бүхыдөө 516 мянган центнер ороо һо тарян хуряагдаа. Хартаабхын, овощой үндэр ургаса суглуулагдана. Имагтал энээнэй ашаар ороо һо гүрэндэ худалдаха гурбан жэлэй түсэб 155,6 процент, хартаабха —148,2 процент дүүргэгдээд байна.

Гэбэшье хүдөө ажахын бүхы продукциин 76 процентнь мал ажалһаа абтадаг байна бшуу. Тиимэһээ энэмнай гол анхаралаа хандуулха эгээл шухалашье, тон харюусалгатайншье һалбари болоно ха юм. Партиин райком, партийна организацинууд мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ талаар тоосоото үе соо бага бэшэ хэмжээнүүдые абаһан гээшэ. Энээндэ хабаатай гол шухала асуудалнуудые райкомой пленум болон бюрогой заседанинууд дээрэ харагдажа байгаа. Нэн түрүүн мал ажалай тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ талаар аша үрэтэй хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ. Нуга сабшалангай гектар бүхэнһөө 1981 ондо 7,4 центнер үбһэн абтаһан байгаа һаа, 1983 ондо 19,9 центнер абтаба. Тиигэжэ байгша ондо 307 мянган центнер үбһэн, 59 мянган тонно силос, 15 мянган тонно сенаж, 2,4 мянган тонно витаминтай ногооной гурил, 4,8 мянган тонно холимол силос бэлэдхэгдээ. Иимэ хэмжээнэй элдэб янзын тэжээл хэзээдэшье хуряагдаагүй юм. Ингэжэл оролдоһоной эсэстэ мал ажалай продукци дээшэлжэ эхилээ бшуу. Тиигэжэ байгша оной гурбан кварталай туршада гүрэндэ мяха худалдаха түсэб —103 процент, һү—105 процент, ноо һо (жэлэй түсэб) —103 процент дүүргэгдэбэ. Адууһа малай тоо толгой, 1982 онһоо эхилжэ, олошоржо захалаа. Мүнөө үедэ гүрэндэ һү худалдаха гурбан жэлэй түсэб 110,2 процент, ноо һо —107,8 процент дүүргэгдээд байна.

Энэмнай хүдөөгэй коммунистнуудай, районой хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлһэнэй, ажалай түрүү онол арганууды хэрэглэһэнэй, партийна хүтэлбэриие мүнөө үеын эрилтын ёһоор һайжаруулһанай аша үрэ мүн болоно.

Ажахые хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулха, ажахын хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй харюусалга эрид дээшэлүүлхэ, бүхы шатын кадрнуудта партийна эрилтэ шангадхаха талаар партиин райком даамгайшье, аша үрэтэйшье хэмжээнүүдые удаа дараалан абаһан байха юм. Партийна эмхидхэлэй болон үзэл сурталай ехэ хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан, бодото дээрэ бэелүүлэгдэһэн байгаа гэжэ тоосоото элидхэлһээ эли болоно. Районой партийна организаци мүнөө 1998 коммунистые нэгэдүүлнэ. Тэдэнэй 35,1 процентнь хүдөө ажахыда, 21 процентнь промышленность, транспорт болон барилга дээрэ хүдэлжэ байнхай. Тоосоото үе соо 143 хүдэлмэришэн, 39 колхозник партиин зэргэдэ абтаа. Партийна эхин организацинуудай болон бүлэгүүдэй тоо олошороо. Тиимэһээ ажахын һалбари бүхэндэ тэдэнэй үзүүлдэг аша нүлөө ургаһан, районойнгоо амжалтануудта бодото хубитаяа оруулһан байна бшуу.

Илангаяа КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй һүүлээр үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие тодорхой, аша үрэ ехэтэй болгохо талаар ехэхэн оролдолго гаргагдаа. Ниитэ-политическэ хүдэлмэриие ажалшадай дунда ябуулха хэрэгтэ 600 лектор, 912 агитатор, 435 политинформатор хабаадуулагданхай. Тэдэнэй хахадһаа олонхинь коммунистнууд юм. Политическэ болон экономическа һуралсалда 5,5 мянган хүн хабаадана. Бүхыдөө 106 полит-һургуули болон семинар, экономическа һуралсалай 97 кружок хүдэлжэ байнхай. Гэбэшье бүхыдөө үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин аша үрые дээшэлүүлхэ, талаар хэгдэхэ юумэнэй үшөөл ехэ байһаниинь мэдээжэ.

Теэд партийна конференци дээрэ гансал амжалта, илалтанууд тухай хөөрэлдөөн болоогүй. Районой партийна организациин хүдэлмэридэ үзэгдэдэг дутуу дунданууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд тоосоото элидхэл соошье, делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд соошье нарин нягтаар шэнжэлэгдэһэн, гүнзэгыгөөр шүүмжэлэгдэһэн байна. Нэн түрүүн жэгдэ һайнаар хүдэлдэггүй, гээгдэжэ ябаһан промышленна предприятинуудай (Сүхын арһанай завод, Наушкын мяханай комбинат, пивын завод, 466-дахи ПМК гэхэ мэтэ), зарим колхоз болон совхозуудай партийна организацинууд болон хүтэлбэрилэгшэдэй хангалтагүй хүдэлмэриие онсолон тэмдэглэгдээ. Эдэ ажахынуудта ажалай эмхидхэл болон журам һула зандаа, түрүү, бригадна онол арга нэбтэрүүлэгдэнэгүй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри муугаар ябуулагдана гэжэ шүүмжэлэл хэгдэбэ. Энээн тухай делегадууд **А. Г. Магац** (арһанай завод), **Л. И. Яковенко** (зэрэлгэ-нэхэлгын фабрика) болон бусад хэлэһэн байха юм.

Мал ажалда гүйсэд дүүрэн хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд тухай олон делегадууд хэлэһэн байна. Адууһа малай үүлтэр һайжаруулжа, түл түрэсыень арьбадхажа, гарза хоролтодо оруулангүй, тоо толгойе олошоруулжа, ашаг шэмыень улам дээшэлүүлхэ тушаа анхармаар дурадхалнуудые «Родина» колхозой МТФ-е даагша **Л. И. Долгова**, Худэриин совхозой директор **В. Ч. Балсанов**, Хяагтын совхозой хонишон **П. П. Самданов** болон бусад оруулба. Жэшээнь, зооветмэргэжэлтэдэй үүргэ болон харюусалгые шангадхаха, тэдэнэй хүдэлмэриие эсэсэй үрэ дүнгүүдэй түлөө тэмсэлтэй холбохо ёһотой гэжэ нүхэр Самданов онсолһон байна. Зарим газарта үбһэ тэжээлэй элбэг байбашье, зоотехническэ хэмжээнүүдэй абтаагүй гү, али тусхай рационой ёһоор малаа эдеэлүүлээгүй дээрэһээ үнеэдэй һү һаали, малай шэгнүүр горитойгоор нэмэнэгүй, тугал, хурьгад, поршоонхонууд олоор гарзада ороно.

Газар тарялангаа ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ, үрэжэлынь һайжаруулха, бригадна гурим үргэнөөр хэрэглэхэ тухай хэдэ хэдэн делегадууд тогтобо. Жэшээнь, Ехэ-Нугын совхозой механизатор **М. М. Банков**, техникэ, үрэһэ хүрэнгэ болон нютагай үтэгжүүлгэ һайнаар ашаглаха тушаа дурадхал оруулба.

Хүдөө нютагуудта ехэ барилга хэгдэнэ, теэд ажахынгаа хүсөөр бүтээгдэжэ байһан барилганууд дээрэ ехэ бэрхэшээлнүүд ушарна. Эндэ ямаршье түсэблэлгэ байхагүй. Барилгын материал — хирпиисэ, модо, хадааһа, шэрэ гэхэ мэтые али шадахаараа бэдэрхэ ябадал жэлэй дүрбэн сагта гарана гэжэ «Заря» колхозой түрүүлэгшэ **А. Г. Андреев**, «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ **Б. М. Цыдендамбаев** болон бусад шүүмжэлэл хээ.

Шэнээр бии болгогдоһон агропромышленна нэгэдэл булюу һайн талаяа харуулбашье, олохон асуудалнуудые гүйсэд дүүрэн шиидхэнэгүй. Тиимэһээ РАПО-гой ажал ябуулга эсэсэй үрэ дүнгүүдтэй үшөө холбогдоогүй байһан зандаа гэжэ «Пограничный» совхозой директор **М. И. Даржаев** болон бусад делегадууд үндэһэ баримтатайгаар шүүмжэлэл хэһэн байна.

Районой социальна хүгжэлтэ, ажалшадай һуудал байдал саашадань улам һайжаруулха тухай асуудал олоной анхарал хандуулаа. Зарим газарта гэр байра, үхибүүдэй эмхи зургаанууд, соёлой байшангууд баригданагүй. Жэшээнь, Наушки станцида һүүлэй табан жэл соо нэгэшье айл шэнэ гэртэ ороогүй. Түмэр замшадай ажалай эрхэ байдал мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэнэгүй. Һургуулида ороогүй үхибүүдэй 70 процентнь гэртээ байха баатай болонхой. Тиимэһээ партиин райком болон Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалые дары шиидхэхэ ёһотой гэһэн эрилтэ Наушки станциин узелай парткомой секретарь **Л. М. Мокров** табиба.

Ажалшадай дунда үзэл сурталай, ойлгууламжын хүдэлмэри эдэбхижүүлхэ, ажалша коллектив бүхэнэй хүмүүжүүлхы үүргые дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин эмхидхэл ба журам эрид һайжаруулха тухай Алтайн совхозой партбюрогой секретарь **Р. Д. Гонсорунов**, Хяагтын дунда һургуулиин директор **М. А. Миронова**, автопредприятиин парторганизациин секретарь **В. Ф. Федоров**, районой прокурор **В. Д. Ринчино** болон бусад тогтожо, тодорхой һанамжа, дурадхалнуудые оруулаа.

Конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой секретарь **А. А. Бадиев**, таһагые даагша **С. Н. Булдаев** хабаадалсаба. Нүхэр А. А. Бадиев конференци дээрэ дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

* * *

Шэнээр һунгагдаһан партиин райкомой эмхидхэлэй пленум дээрэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретаряар дахинаа **К. Д. Лубсандоржиев**, секретарьнараар **В. Ю. Аширова**, **Н. Л. Чимитов** һунгагдаба.

П. НИМАЕВ.

ГҮЙСЭДХЭЛГЫН ЖУРАМ ШАНГАДХАХА

Улаан-Үдын район республика соогоо онсо һуури эзэлдэг юм. Нэгэдэхеэр, город шадарай нютаг. Хоёрдохёор, иимэ томо, хүдөө ажахын олон һалбаритай районууд бэшэ тээ үсөөн. Сэлэнгын хойто, урда бэеэр нэмжыһэн Ивалга, Тарбагатайн талаар хэды олон һуурин тосхонууд, колхоз, совхозууд бии гээшэб.

Иимэ эрхэ байдалтай нютагта хүдөө ажахые хүгжөөхэ шухала хэрэгтэй байһаниинь ойлгосотой. Нүгөө талаһаань, иимэ бутархай тарангяар оршодог ажахынуудые хүтэлбэрилхэнь бэлэн хэрэг бэшэ юм бэзэ. Энэ шухала зорилгоёо тус районой партийна организаци хэр дүүргэнэ гээшэб?

Урдахи районно партийна конференци дээрэ хүдөө ажахын хүгжэлтын үрэ дүнгүүд өөдэгүй байһан юм гэжэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **П. А. Горбунов** тоосоото элидхэл соогоо тэмдэглэбэ. Тэрэ гэһээр үнгэрһэн үе соо үнэхөөрөөшье муу бэшэ хубилалтанууд туйлагдаа. Жэшээнь, ороо һо үйлэдбэрилхэ гурбан жэлэй түсэб 152 процент дүүргэгдээ. Байгша ондо район дотор нэгэ гектарһаа 14,4 центнер ороо һон абтажа, түсэбэй ёһоор 390,4 мянган центнерэй оронда 602,6 мянган центнер хуряагдаа. 113,4 мянган центнер ороо һон гүрэндэ тушаагдажа, түсэб холо үлүүлэгдээ. Иимэ үрэ дүнгүүд гансашье сагай уларилай байдалһаа эхитэй бэшэ. Ушарынь гэхэдэ, газар элдүүрилгын нютагай гурим эдэ жэлнүүдтэ район соо нэбтэрүүлэгдэжэ байгаа ха юм. Гэбэшье зарим ажахынуудта ургасань нёдондонойхиһоо бага байба. Нэрлэбэл, «Искра», «Советская Россия», «Дружба» колхозууд болоно.

Һайн сортын ороо һото ургамалнуудта анхарал хандуулагдана. 1981 ондо 12 мянган гектар дээрэ сортовой үрэһөөр тарилга хэгдэһэн байбал, байгша ондо тэрэнэй талмай 20 мянган гектарта хүргэгдөө.

Хүдөө ажахыда хамтын подрядай гурим нэбтэрүүлгэ тухай тоосоото элидхэл дотор багаар хэлэгдээ. Гэбэшье үгэ хэлэгшэд энэ талаар шухала нэмэлтэнүүдые хэһэн байна. Жэшээнь, гахай шахадаг «Южный» комплекс ажахынууд хоорондын хамжалгын үндэһөөр гахайн мяха үйлэдбэрилхэ түрүүшын предприяти болодог юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ бүхэсоюзна мүрысөөндэ гурба дахин илажа гараһан байна. Байгша ондо үрэ дүнгүүдынь урданайхида хүрэхэгүй байбашье, «Южный» комплексын үйлэдбэрилһэн гахайн мяханай өөрынь үнэ сэн район соогоо эгээл бага байха. Энэ ушарта хамтын подряд эрхэбэшэ һайнаар нүлөөлөө, гэжэ тус комплексын операторгахайшан **К. Б. Савинова** хэлэбэ. Энэ гуримаар бүри 1978 онһоо хүдэлжэ, булюу талануудыень һайн ойлгонхойбди.

Улаан-Үдын шубуунай фабрикын бригадир **О. Н. Павловагай** үгые конференциин делегадууд угаа анхаралтайгаар шагнажа, альга ташалгаар дэмжэһэн байна Юуб гэхэдэ, тобшохон үгэ соогоо коллективэйнгээ ажал хүдэлмэри тухай гүйсэд хөөрэжэ үгөө ха юм. Эндэшье хамтын подряд һайн талаяа харуулаа. Тиихэдээ тус фабрикын дирекци, партийна, профсоюзай болон комсомолой организацинууд бригаданууд хоорондын мүрысөөндэ ехэ анхарал хандуулдаг байна. Мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходоо, бүхы шубуушад эдэбхитэйгээр хабаададаг, ажаглалта, дурадхалнуудые хэдэг юм. Удаадахи суглаан дээрэ эдэ ажаглалтануудаар ямар хэмжээнүүд абтааб гэжэ захиргаанайхид тоосодог гээшэ. Мүн шубуушадай ажалай, амаралтын эрхэ байдалые һайжаруулха талаар оролдолго гаргагдана. Һүүлэй жэлнүүдтэ гурбан шэнэ столово ашаглалгада оруулагдаа. Улаан булангууд һайнаар түхеэрэгдэнхэй.

Оронгын совхоздо хамтын подрядаар хүдэлһэн бригадануудай гэшүүд мүнөө ургаса хуряалгын дүнгөөр 70 мянган түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ абахаяа байна, гэжэ тус ажахын партбюрогой секретарь **Ч. Л. Ринчинов** хэлэбэ.

«Авангард» колхозой залуу луговод С. Н. Черныхэй хүтэлбэрилдэг звено байгша ондо даалгагдаһан 170 гектарай тус бүриһөө 44,1 центнер үбһэ хуряагаа. Звенодомнай табан хүн хүдэлдэг юм, гэжэ тэрэ хэлэбэ. Энээнһээшье үсөөн байгаа һаа, хүдэлмэрээ хэжэ ядахагүй һэмди. Гэбэшье звеногой гэшүүд бэе бэеэ гол түлэб хабар, зундаа мэдэлсээд, үбэлдөө харилсахаяа болишоно Тиигэхэгүйн тула намар үбэлэй сагта мал шахалгын гүүртэ бидэндэ даалгаа һаань, жэншэдгүй харууһалха байгаабди. Үшөө гэхэдэ, ургууlһан үбһэ тэжээлэйнгээ хэр ашагтайе хэрэг дээрэ туршажа үзэхэ арга боломжотой болохо ха юмбибди.

Юрэдөө, залуу луговодой һонирхолтой энэ дурадхалые анхаралда абажа, бүри байгша үбэлдөө гүүртэ тэдээндэ даалгажа, хэр болохотойень туршажа үзөөд, саашадаа бусад ажахынуудта дэлгэрүүлээ һаа, ехэ һайн байгаа. Энээниие КПСС-эй райком, РАПО хиналта дороо абаха ёһотой. Хүдөө ажахын управлениин мэргэжэлтэд манайда тон үсөөн ерэдэг, гэжэ **С. Н. Черных** гомдобо. «Авангард» колхозой отделениинүүдтэ магазинууд муугаар хүдэлнэ. Табан һарын туршада телефонууд хүдэлнэгүй. Олохон лэ делегадууд хэлхээ холбооной хүдэлмэриие шүүмжэлээ. Эдэ бүхы дутагдалнууд хүдөөгэй ажалшадай хүдэлмэриие нилээд һаатуулжа, ашаг үрыень доошолуулна ха юм. Суглаан бүхэндэ энээн тухай хэлсээд лэ, һайжарха юумэн үгы. Партиин райком тус-тус албануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ эрилтэ һулаар табиһан дээрэһээ эдэ бүгэдэ ушарна гээшэ ааб даа. Энээнһээ уламжалан, районой партийна организаци, нэн түрүүн райком, хүдэлмэриингөө түхэл маягые, абтаһан шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэн дүүргэлтые һайжаруулха талаар эрид хэмжээнүүдые бэелүүлхэ зэргэтэй.

Энээнтэй дашарамдуулан, түрүү «Маяк» колхозой түрүүлэгшэ **Д. П. Болонев** иимэ ушар дурдаба. Зарим ажахынууд үнеэн бүриһөө 1200 килограмм һү һаагаад, һанаа амархан һуудаг гээшэ. Тиихэдэнь 2000 гаран килограмм дунда зэргын һаамтай колхозуудта түсэбыень нэмээжэл байдаг. Мүн ажахы дотороошье журам эбдэгшэдтэ шанга эрилтэ табинка шаданагүйбди. Даалгагдаһан ажалайнгаа түлөө коммунистнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар мүртэй хэмжээнүүд мүн лэ абтанагүй. Журам шангадхаха хүдэлмэриие иимэ халиргайгаар, ёһын тэдыдэ ябуулха гээшэ тон буруу.

Ажалые эмхидхэхэ талаар дутагдалнууд олон. Жэшээнь, «Маяк» колхозой түрүү хартаабхашан **Ф. М. Малютинай** звено 107 гектарай тус бүриһөө 122 центнер хартаабха абаад байхадань, энэл ажахын А. Н. Поломошныхой звено 2 дахин ехэ техникэтэй байгаад, гектарай арайл шамай 38 центнер суглуулна. Али үгы һаа, эндэхи һү һаалиин 1-дэхи фермын коллектив байгша ондо 2350 килограмм һү үнеэн бүриһөө һааха гэжэ хүлеэгдэнэ. Тиихэдэнь хоёрдохи фермэдэ үнеэн бүриһөө абтаха һаамынь 1630 килограммһаа дээшэ гарахагүй байна.

1974 ондо үнеэн бүриһөө 2300 килограмм һаадаг байгаа һаа, мүнөө хоёр мянгаяа арайл дабанабди гэжэ Д. Б. Болонев мэдэрбэ. Урдань колхоздомнай 13 һаалишад «урбан мянгатан» байдаг һаа, мүнөө нэгэшье тиимэ һаалишан үгы. Ушарынь хадаа, һайн хоолоор гүйсэд хангажа шаданагүйбди. Корнеплодуудые муу ургуулнабди.

Һү гүрэндэ тушааха байгша оной, мүн бүхыдөө гурбан жэлэй түсэбэй дүүргэгдэжэ байбашье, ашаглагдаагүй нөөсэнүүд үшөөл олон. Тэжээлэй байбашье, тэрэнээ буйлуулха һайн цехгүй байһамнай халагламаар, гэжэ Калининай нэрэмжэтэ совхозой һаалишан **А. Е. Кузьмина** хэлэбэ. «Искра» колхозой парткомой секретарь **Г. Г. Филатов** һү тушаалгаар түсэбөө байгш… дүүргэхэгүйбди гэжэ … оэ. Ушар шалтагаан… хэдэ, һаалишадай ду… мунистнууд үсөөн, … ранууд дуталдана, … ажал гол түлэб бар… хэгдэнэ, һаалишадай … байдал хангалтагүй, … байшанда уран һайха… тэлбэрилэгшэ үгы. … линин һүүлээр за… ажалаар хангагданагү… колхозой правлени, … һоо бэшэ хэн эдэ ду… нуудыень усадхаха… Адлирхуу шалтагаа… «Советская Россия» … зой түрүүлэгшэ М. И… ров нэрлэбэ. Район с… рүү гэжэ тоологдодо… хи һү һаалиин ферм… гэшье коммунист … на. Үүлтэр һай… ха хүдэлмэрин… гаар ябуулагдадаг … олон делегадууд … Һү һаалиин фермэ… дэлхэ кадрнуудай … жа байһаниинь бүгэд… дээжэ. Бүхы хүтэл… шэд энээн тухай ха… даа бэрхэ аад лэ… хэмжээнүүдые абах… тон хашан. Жэшээн… һээ жэлдэ комсомо… шуулай коллективу… болоно. Теэд ажах… тэлбэрилэгшэд эдэ … тивүүдые ёһоор д… гүй, гэжэ комсомо… комой нэгэдэхи се… **В. И. Мантатов** шү…

Район соо овощ … рилгын хангалтагүй… да ороод байһан ту… соото элидхэл сооше… гадуудай үгэнүүд соо… лэгдээ. Манай совх… ургуулха, тушааха … дөө дүүргэдэг юм. … дэлмэриие бүри һай… хын тула нютагай эг… далда тааруу, эрдэм… һаа үндэһэтэй зүбш… баринууд хэрэгтэй а… мэ юумэ үзэнэгүйбди… «Пригородный» … отделениие эрхилэгш… **Никитина** хэлэбэ. Э… дал Буряадай хүдөө … хын эрдэм-шэнжэлэ… ститудай эрдэмтэдт… хабаатай гэжэ һ… Юрэнхыдөө энэ райо… дэлдэ байһан тус … ажахынуудта бодото… ламжа үзүүлнэгүй, … институдай харьяат… гын туршалга-үйлэ… ажахы овощ үр… район соо эгээл а… тоодо ородог байна…

Делегадуудай заа… нэмэлтэ арга болом… дүүрэн ашаглах… ла КПСС-эй райк… һан шиидхэбэринүү… сэдхэлгын журам ш… ха ёһотой.

Конференциин хү… дэ КПСС-эй обком… гой гэшүүн, Буряад… эй Верховно Сове… зидиумэй Түрүүлэгш… **Семенов** хабаадажа … лээ.

Партиин шэнээр һ… һан райкомой эм… пленум боложо, К… райкомой нэгэдэхи с… ряар **П. А. Горбун…** ретарьнараар **Т. … тов, Д. Д. Сагадар…** гагдаа.

Н. БАДМАРИНЧ…

Ксения Севастьяновна Нестерова оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй Бэшүүрэй филиалда оёдолшоноор хүдэлдэг юм. Ксения Севастьяновна филиалай ажалай түрүүшүүлэй нэгэн юм. Тэрэ түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые гурба хахад жэлэй туршада дүүргэжэ амжанхай. КПСС-эй гэшүүн нүхэр Нестерова ажалдаа эрхим дүнгүүдые харуулхаһаа, түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Тэрэ филиалайнгаа партбюрогой гэшүүнээр һунгагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: оёдолшон К. С. Нестерова.

А. ШОЙЖОЛОВОЙ фото.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАТ

ЗОЛ ЖАРГАЛ ТҮХӨӨГШЭ

— Манай парти болон правительство совет хүнэй бэеын элүүрые хамгаалха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулдаг. Хүн бүхэниие түлөөһэгүйгөөр эмшэлхэ, хүнэй үтэлхэдэнь гүрэнэй тэдхэмжэ дээрэ байлгаха гээшэ манай орондо юрын хэрэг болонхой. Тэрэшэлэн үбшэнтэниие аргалха ябадал үни хада партийна, совет органуудай, олониитын эмхинүүдэй анхарха хэрэг болоһониинь гайхалтай бэшэ, — гэжэ Надежда Будаевна тээсгэн болоһон районно партийна конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ бэлэй. Районой түбэй больницын ахамад врачай орлогшо байһан тула тэрэ медицинскэ албанай хүгжэлтэ тухай хөөрөөд, дутагдалнууд дээрэшье тогтоо бэлэй. Хүн зоной элүүрые хамгаалга тухай асуудал энэ зал соо һуугшадай, мүн хүн бүхэнэй хэрэг гэжэ нэмэхэдэнь, конференциин делегадууд үнэн зүрхэнһөө һайшаагаа һэн.

...Надежда Будаевна Сымбелова Ахын районой Орлик һууринда түрэһэн юм. Тэрэ арбадахи класс эрхимээр дүүргэһэнэй удаа Шэтын медицинскэ институдта һуража, нюдэнэй врачай мэргэжэлтэй болоһон. Надежда Будаевна Загарайн районой түбэй больницада арбан жэлэй туршада ажаллаха зуураа, хүн зоной дунда хүндэтэй болоһон намтартай. Тэрэ 1980 ондо нэгэдэхи категориин мэргэжэлтэй врач болоо. Элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудта олон жэлэй туршада эрхимээр ажаллаһанайнгаа түлөө Н. Б. Сымбелова Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, «Буряадай АССР-эй габьяата врач» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна.

Эрхим мэргэжэлтэ, нюдэ аргалдаг врач Н. Б. Сымбелова олон хүнүүдэй нюдэндэ орёо операцинуудые хэжэ, алтан дэлхэйе дахинаа хараха зол жаргал түхөөһэн алдартай.

...1982 ондо РСФСР-эй нюдэ аргалдаг врачнуудай IV съезд Куйбышев хотодо зарлагдаа. Надежда Будаевна республикын мэдээжэ врач Надежда Бужеглаевна Баяноватай сугтаа тус съездын делегат боложо ошоһон юм. Академик С. Н. Федоровой болон бусад эрдэмтэдэй тон һонирхолтой элидхэлнүүд тухай коллективтээ тэрэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэһэн байна.

Бэрхэ мэргэжэлтэн Н. Б. Сымбелова хүн зоной бэеын элүүр энхэ байдалые хамгаалхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр оролдодог. Ушар

иимэһээ районойнгоо бүхы һуурин тосхонуудаар ябажа, нюдэнэй үбшэнһөө һэргылхэ тухай лекци ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, нюдэ аргалха хэрэгтэ тон харюусалгатайгаар хандадаг юм.

— Нюдэнэй үбшэ һэргылгэ — мүнөө үеын медицинын шухала асуудалнуудай нэгэн болоно, — гэжэ Надежда Будаевна хөөрэлдэжэ һуухадаа хэлэбэ. — Үхибүүдэй хилар болохо, нюдэн дээрээ үүлэтэй болохо гэхэ мэтэ үбшэнгүүдые бага наһанһаань аргалха хэрэгтэй. Тиимэһээ районуудай бүхы һургуулинуудай һурагшадай нюдые үзэдэг, шалгадаг байнабди, — гэжэ нэмээ һэн. Үнэхөөрөөшье, энэ талаар захагүй ехэ хүдэлмэри бии гэжэ тухайлагдажа байгаа бэлэй.

Коммунистка Н. Б. Сымбелова олониитын хүдэлмэридэ хододоо эдэбхитэйгээр хабаададаг Тэрэ гол хүдэлмэриһөө гадуур медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшээр һунгагдаһаар үнихэн болобо. Энэ хоёрдохи «тушаалдаа» хүдэлмэреэ урагшатайгаар эмхидхэжэ ябаһыень гэршэлэн, «Профсоюзуудта эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө» гэһэн ВЦСПС-эй тэмдэг энгэртэнь яларна.

Районой партийна конференцидэ хабаалагшад эрхимүүдэй нэгэн, хүн зоной дунда хүндэтэй болоһон бэрхэ мэргэжэлтэ Надежда Будаевна Сымбеловае областной партийна конференциин делегадаар нэгэн дуугаар һунгаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Б. Сымбелова.

С. ОЧИРОВ

ПРОПАГАНДИСТНУУДАЙ СЕМИ…

КПСС-эй Улаан-Үдын горком «Партиин социальна политикые» түрүүшын жэлдэ шудалан үзэжэ байһан теоретическэ семинарнуудай болон марксистско-ленинскэ һургуулинуудай пропагандистнуудтай семинар һаяхан үнгэргэбэ. Эндэ 3-дахи, 4-дэхи хэшээлнүүдтэ шудалан үзэгдэхэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Национальна харилсаануудай, социальна хүгжэлтын болон бусад шухала асуудалнууд тухай Зүүн Сибириин технологическа институдай багша, философиин эрдэмэй доктор Ю. Б. Рандалов хөөрэжэ үгөбэ. Тиихэдэ арадай ажабайдалые һайжаруулан дээшэлүүлхэ, социалис шэнжэтэ ажабайдалай материальна үндэһэ һуурииe бэхижүүлхэ тухай, мү… рондын мүнөө үе… тухай энэл инсти… шапар экономичес… кандидат Д. Д. … түүхын эрдэмэй… П. С. Дырхеев г… рал татама лекци… шана.

А. ША…
КПСС-эй Ула…
горкомой инс…

Совет хүнүүдэй аша туһа тухай анхарал оролдолго гаргаха гээшэ партиин политикын гол зорилго мүн. Тэрэниие бэелүүлгэдэ профсоюзай организацинууд шухала үүргэ дүүргэдэг. Ажалшадай хүдэлмэриин эрхэ байдалые, һуудалые, амаралтые эмхидхэхэ талаар тэдэнэй ябуулдаг хүдэлмэри тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд мэдээсэнэ.

нэ. Профкомой … байгуулагдаһан ту… пэхэгшэдэй амар… болонхой.

Хүнэй гараар … даһан ойн захада …

ХҮДЭЛМЭРИИН ГАЗАРТА ТААРАМЖАТАЙ

Каунасай Зибертасай нэрэмжэтэ торгон бүдэй комбинадта ажалай бүтээсэ ба хүдэлмэриин эрхэ байдал нэгэн доро дээшэлээ юм. Коллективэй социальна хүгжэлтын комплексно түсэбэй шухала хубинь дүүргэгдэбэ.

Цехүүдтэхи хуушан станогууд бүтээсэ ехэтэй пневматическа түхеэрэлгэнүүдээр һэлгэгдээ. Профсоюзай комитедэй ниитын инспекторнүүдэй үүсхэлээр цехүүдтэ кондиционернүүд тодхогдоо, шэмээ ба дорьбоон һураггүй бага болгогдоо юм.

Бүд нэхэгшэдэй ажалые хүнгэдхэхэ талаар уралан нарижуулгын конкурснуудые профком үнгэргэдэг. Бүд нэхэлгын цехтэ хүдэлдэг эхэнэрнүүд иимэ конкурсын лауреат болоо юм. Утаһанай таһархада дохёо үгэдэг «светофор» гэжэ электронно түхеэрэлгэ тэдэнэр байгуулаа.

Комбинадай профсоюзай организациин хүдэлмэриин дүй дүршэлые Литвагай дүтэрхы ажалтай олохон предприятинууд хэрэглэнэ. Үйлэдбэриин техникэ һэльбэн шэнэдхэхэ комплексно програмын ёһоор, жэлэй эхинһээ хойшо республикын бүд нэхэлгын промышленностьда 30 мянган эхэнэрнүүдэй ажалай эрхэ байдал һайжаруулагдаа.

Каунас.
Литвагай ССР.

АЖАЛША ХҮН… АША ТУҺА…

ХОЛЫН СТАНЦИНУУДТА

Зүүн Сибириин түмэр замай Братскдахи отделенидэ юрэ бусын поезд ябадаг болобо. Тэрэнэй вагонуудта клуб, магазин, медицинскэ пункт, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха салон түхеэрэгдэнхэй.

Мянгаад шахуу километр зайда тус поезд ябана. Станци, разъезд бүхэндэ тэрэниие хүлеэжэ байдаг. Лекторэй хурса үгэ, шэнэ номуудай выставкэ, техническэ, баримтата болон уран һайханай фильмүүдые харуулга, «Железнодорожник» гэжэ соёлой байшангай бригадынхидай концерт тайгын һуурин тосхонуудай булта шахуу ажаһуугшадые суглуулдаг байна. Вагон-лавка соонь ажахын ба соёлой хэрэглэмжын эд бараан элбэг ехэ юм. Дүй дүршэлтэй врач-терапевт зүбшэл заабари үгэдэг. Аптечнэ киоск, парикмахерска, фотографи бии юм.

Нэгэ рейс хэхэдээ тус поезд 15 станциин хүн зониие хангана.

Братск,
Эрхүүгэй область.

ФАБРИКЫН «НОГООН ЗОНО»

Душанбе хотын пумаажан бүдэй нэгэдэлэй зэрэлгын фабрикада газонууд сэсэглэмирай үзэсхэлэн һа… ланда хүдэлмэрил… һарлалгын үедэ а… гатай болоо. Ура… дай гараар байгу… хада уулын хаяада … хан ургамалнууд би… Нүгөөдэ газондо х… сэгүүд һуулгадан… Шэнэдхэн заһа… ёһоор предприяти… линин үшөө хэдэн б… гуулагдаха юм.

Душанбе.

ЭЛҮҮРЖҮҮ… ШЭНЭ ЭМ…

Хүдөө ажахын х… лэгшэдэй амарха «… ло» гэжэ санатори… да нээгдэнхэй. Эн… гын-диагностическа… ринууд бии, медици… түхеэрэлгэнүүд тод… Республиканска «… здравница» гэжэ … колхоз, совхозуу… зөөреэр тэрэ бари…

— Тус санато… хын тула эндэхи га… шэлэгдээгүй, — … гэдэлэй түрүүлэгш… кидзе хэлэнэ.— Э… рорт эмнэлгын … аршаан булагууда… жэ юм.

Цхалтубо.
Грузиин ССР.

(ТАСС-а…

...ҮҮДЭЙ ...МЭРИ

АЖАҺУУДАЛАЙ АСУУДАЛНУУД ШИИДХЭГДЭНЭ

Железнодо[рожно] Советэй де-[путатуудай] 4-дэхи бүлэгэй ... заседани ...дэбэ. Энэ бү-...рээ 28 депу-...дэб мэргэжэл-...эн энэ бүлэ-... Советэй депу-...ольевич Ле-...лдэг юм. Де-...дэхи бүлэг ...рхим бүлэгүү-...э тоологдодог. ... бүлэгэй тү-... Анатольевич ...рь Элеонора ...енова хоёрой ...ро һунгагша-...уудые дүүргэ-...дай һунгамал-...эргэбынь ходо-... һайн байдаг. ... нэгэ удаа үн-...даг заседани-...радай депута-...уеын шухала ...зүбшэжэ, ...өөр шиидхэн, ...ябуулгануу-... Энэ заседани ...эдеэ хоолой (студентнэрэй болон буфе-...рэй байдал, түрүүшын ...даа. Депута-... харьяата га-... дээдэ, дунда ...столовонуу-...жалладаг, муу ...хоол бэлдэжэ, хооллуулдаг ...ад мэдүүлһэн ...манай 4 дээдэ ... нэгэн бо-... хүдөө ажа-... столово бо-...дэй муугаар ...лаа, эндэ һу-...н студентнэр гүйсэд хан-... сэхэ тэмдэг-...удалаар 4-дэ-...иректорэй ор-... Дмитриевна ... лэ эдэ ду-...ээрэ тогтоо. 2-дохи тре-...ээ, буфет эндэ ... һара соо ... хоол дунда ...нган түхэриг-...обан нэгэдэхи ...урбадахи жэ-... түсэб 97 ...гдэ. Хүдөө ...тудай, багша-... училищиин, ...едаго г и ч е-... соёл-гэгээ-...ин столово-...эйнгээ түсэ-...үргэжэ байна. ... хүдэлмэри-... зорилгонь ха-... урин налгай-...айн шанартай-...ар бэлдэглэ-...оор хангалга ... Дээрэ дурсаг-...онуудта энэ зорилгонь ямараар бэелүүлэгдэнэб гэһэн асуудал гарана. Студентнэрые эдеэ хоолоор хангадаг столовонуудай дундаһаа багшанарай 1-дэхи училищиин столово онсо шалгарна гэжэ нэгэн дуугаар тэмдэглэгдээ. Училищиин столовын байшан ариг сэбэр, мүн эндэ ажалладаг хүдэлмэрилэгшэдынь һурагшадта урин дулаанаар хандан, тэдэниие амтатай хоолоор хангахые оролдоно. Намарай һарануудта, илангаяа үбэлдөө студентнэрые огородой эдеэгээр (салат болон винегредүүдээр) хангаха шухала гэжэ тэмдэглэгдээ. Столовые даагша Валентина Александровна Федосеевагай оролдолгоор студентнэрые һайн шанартай, халуун эдеэгээр хооллуулха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. В. А. Федосеева столовые даагшаар 3-дахи жэлээ ажаллажа байбашье, коллектив дотороо хүнлэтэй болонхой. Хамта ажалладаг нүхэдынь үнэн сэхэ ажалайнь, шадабариинь түлөө тэрэниие хүндэлдэг. Һанал бодолоо, дурадхалнуудаа хубаалдан, ажал хүдэлмэреэ саашадань һайжаруулхын түлөө оролдожо байдаг гэжэ депутадуудай зүгһөө тэмдэглэгдээ.

Студентнэрые эдеэ хоолоор хангаха асуудалаар Элеонора Павловна Сиренова, Роза Кузьминична Маханчеева, Татьяна Ефремовна Мошкова, Валентина Александровна Федосеева, 2-дохи трестын столовонуудай директорэй орлогшо Сергей Петрович Федоров гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, Железнодорожно районно Советэй харьяата газар лээрэ ошодог столовонуудай байдалые һайжаруулхын түлөө бүхы шадалаараа оролдохобди гэжэ найдуулаа. Үгэ хэлэгшэд нийтын эдеэ хоолой эмхинүүдэй хүдэлмэридэ үзэгдэдэг дутуу дунданууд дээрэ тогтоод, тэдэниие түргэн усадхаха тухай шиидхэбэри абаһан байна.

«Район дотороо нийтын гурим сахиха талаар арадай һайн дуранай дружинануудай хүдэлмэри тухай» гэһэн хоёрдохи асуудалаар депутат Владимир Цыдыпович Будажапов үгэ хэлэхэдээ, студентнэрэй һайн дуранай дружинанууд микрорайон доторнай олоор байгуулагданхай, һайнаар ажаллажа байна гэжэ тэмдэглэбэ. Буряадай хүдөө ажахын институдай, индустриально-педагогическа техникумэй, багшанарай 1-дэхи училищиин студентнэр энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр, харюусалга ехэтэйгээр хандана. Дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудта студентнэрые Эхэ орондоо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана. Хүдөө ажахын институдта, багшанарай 1-дэхи училищида ажалай болон дайнай ветерануудтай уулзалганууд саг үргэлжэ үнгэргэгдэнэ. Залуу үетэнэй саашанхи ажабайдалаа зохёохо хэрэгтэ нимэ уулзалганууд айхабтар ехэ нүлөө үзүүлжэ, тэдэнэй үзэл сурталай болон политическэ хүгжэлтын эхин болоно. Студентнэр уран зохёолшодгой, «Буряадай залуушуул» газетын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзажа, шэнэ зохёолнуудаар һонирхоно, мүн сюун ухаанай темэдэ зорюулагдаһан статьянуудые зүбшэн хэлсэнэ.

Железнодорожно райгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальнигай орлогшо Б. П. Драгин, участково милиционер А. Д. Амагзаев гэгшэд энэл асуудалаар үгэ хэлэжэ, арадай һайн дуранай дружинануудай хүдэлмэридэ үзэгдэдэг дутагдалнуудые усадхажа, энэ хэрэгээ саашадань улам һайжаруулха тухай дурадхал оруулаа.

— 1-дэхи ГПТУ-да арадай дружина байгуулха тон шухала,— гээд Борис Петрович Драгин тэмдэглээ. Юуб гэхэдэ, эндэ манай микрорайоной студентнэрэй эгээл залуу хүбүүд, басагад һурана гэшэ. Тиимэһээ тэдэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэмнай арадай һайн дуранай бүлэг нүлөөлхэ байгаа.

Райсоведэй депутат Леонид Андреевич Пермяков һурагшадай дунда үнгэргэһэн хүдэлмэри тухай асуудалаар сугларгашадай урда тоосожо, тэдэнэй һайшаал магтаалда хүртөө. Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ үйлсын 6-дахи, 8-дахи гэрнүүдтэ ажаһуугшад тэрэниие һайнаар мэдэхэ болонхой. Юуб гэхэдэ, энэ депутат сүлөөтэй сагтаа һунгагшадтаа ошожо, тэдэнэй ажал хэрэгээр, байра байдалаар һонирходог юм.

Депутадуудай 4-дэхи бүлэгэй гэшүүд 1984 ондо хэхэ хүдэлмэриингөө түсэбые хаража үзөөд, нэгэн дуугаар баталан абаа.

Энээгээр депутадуудай ээлжээтэ заседани дүүрэжэ, эндэ хабаадаһан һунгагшад, арадай депутадууд зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаа бодото дээрэнь бэелүүлхэ гэһэн мэдэрэлдэ абтан тараа.

Х. ДОРЖИЕВА,
манай корр.

1976—1985 онуудые Эхэнэрнүүдэй арбан жэл гэжэ ООН соносхоһон юм. Тэрэнэй үндэһөөр эхэнэрнүүдэй адли тэгшэ эрхэ туйлаха талаар дүрбэн жэлэй урда тээ шухала алхам хэгдэһэн байгаа. Эхэнэрнүүдые али бүхы талаар газаашалан харшалалгые усадхаха тухай конвенци ООН-ой Генеральна Ассамблей 1979 оной декабриин 18-да батална абаа һэн.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ АДЛИ ТЭГШЭ ЭРХЭ

— Эгээл түрүүшын гүрэнүүдэй тоодо СССР энэ Конвенциие эсэслэн баталһан юм, — гэжэ СССР-эй Науканууда академиин Гүрэнэй ба эрхын институдай ахалагша эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, юридическэ эрдэмэй доктор Р. О. Халфина АПН-эй корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. — Тиихэдээ манай орон доторхи өөһэдымнай хуулида ямар нэгэн хубилалтануудые оруулха хэрэг гараагүй гээд тэмдэглэлтэй. Ушарынь гэбэл, манай хуули уласхоорондын эрхын тус документһээ олохон талаараа булюу һайн юм.

Конвенциин хүсэндөө орохоһоо холо урид, тобшолон хэлэбэл, Совет засагай түрүүшын үдэрнүүдтэ, 1917 оной октябрьда обществодо, гэр бүлэдэ эрэшүүл болон эхэнэрнүүдэй адли тэгшэ эрхэ соносхоһон хүн түрэлтэнэй түүхэдэхи анха түрүүшын хуулинууд баталагдан абтаһан юм гээд һануултай. Тиихэдээ Совет гүрэн эхэнэрнүүд ба эрэшүүлэй адли тэгшэ эрхые хуулиар батадхаад, тэрэниие бодото дээрэнь бэелүүлхэ дүүрэн арга хангаһан юм. Эдэ эрхэнүүд халаа эрэшүүлтэй адли ажаллаха, салин хүлһэ абаха ба ажалаараа дэбжэжэ гараха, һураха, эхын ба үхибүүдэй аша туһые гүрэнэй зүгһөө хамгаалха арга боломжо олгоно гээд СССР-эй Конституци дотор хэлэгдэнэ.

— Ажаллаха эрхэ эхэнэрнүүдэй адли тэгшэ эрхэтэй байлгын шухала нүхэсэл мүн. Конвенци дотор энээн тухай онсолон хэлэгдэһэниинь дэмы бэшэ. Манайда ажал хэжэ шадаха эхэнэрнүүдэй 93 процентнь хүдэлдэг гээшэ.

— Үнэхөөрөөшье, манай орон дотор энэ хэмжээн дээгүүр юм. Дуратайл һаа, бүхы эхэнэрнүүд һурадаг гү, али оронойарадай ажахыда хүдэлдэг байна. Бүхы хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай хахад хубинь эхэнэрнүүд юм.

Худалдаа наймаан ба нийтын эдеэ хоол (эхэнэрнүүд 83 процентнь), элүүрые хамгаалга ба социальна хангалта (82 п р о ц е н т), арадай гэгээрэл (74 процент), соёл (73 процент) гэхэ мэтын арадай ажахын һалбаринуудта эхэнэрнүүд гол түлэб хабаададаг. Машина бүтээлгэдэ, элшэ хүсэндэ, химическэ промышленностьда, электроникодо гэхэ гү, али эрдэм, техникын хүгжэлтэ дэбжэлтын түрүү зэргэдэ байдаг һалбаринуудта эхэнэрнүүдэй тоо олошорно.

Гэхэтэй хамта, нийтэдэ ашатай туһатай хүдэлмэридэ эхэнэрнүүдэй нимэ эдэбхитэй нүүдэй мэргэжэл боложо байнхай гэхэ гү, али тэдэнэй дундаһаа дүрбэнэй гурбан хубинь эхэнэрнүүд юм. Зүгөөр һургуулида, медицинэдэ эхэнэршье, эрэшье мэргэжэлтэд адли хэрэгтэй ха юм. Тиимэһээ эдэ мэргэжэлнүүдтэ эрэшүүлые хабаадуулхын тула хэмжээнүүд абтана.

Обществодо эхэнэрнүүдэй эзэлдэг һуури тухай тэдэнэй эрдэм гэгээрэлэй хэмжээнэй баримтанууд харуулжа шадаха. Мүнөө манайда мянган эхэнэрнүүдэй 840-ниинь, эрэшүүлэй дундаһаа 851 хүниинь дээдэ ба дунда (хүсэд ба хүсэд бэшэ) эрдэмтэй байна гэхэ гү, али эрдэмэйнгээ талаар эхэнэрнүүд эрэшүүлдэ булигданагүй шахуу.

— Обществын нийтын-политическэ ажабайдалай бүхы шатануудта эхэнэрнүүд хабаадаха зэргэтэй гэһэн эрилтэ ООН-ой Конвенци дотор табигдана. Раиса Осиповна, энээнтэй хамта манай орон тухай юун гэжэ хэлэхэ байнабта?

— Энэ асуудалда харюусахын тула һүүлэй статистическэ мэдээнүүдые хэрэглэһүү. Манай оронойгүрэнэй засагай дээдын зургаанда СССР-эй Верховно Советтэ 487 эхэнэр тоологдоно. Эдэмнай (бүхы депутадуудай гурбанай нэгэ хубинь болоно, (бүхы капиталис оронуудай парламентнуудайхиһаа олон). Манайда гурбадахи судья бүхэн эхэнэр хүн юм. Профсоюзай хүтэлбэрилхы органуудта эхэнэрнүүд 44 процент болодог.

Захиргаанай дээдэ тушаалнуудта эхэнэрнүүдэй хүдэлхэ ябадал дадал болонхой. Тэдэнэй дунда промышленна предприятинуудай хахад миллионһоо дээшэ директорнүүд, совхозуудай директорнүүд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, министерство болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, барилгануудай, эмхи зургаануудай, таһагуудай начальнигууд тоологдоно.

— Эрэшүүл ба эхэнэрнүүд гэр бүлын байдалда адли тэгшэ эрхэтэй, уялгануудтай байха гээд Конвенци тогтооно. Гэр бүлэдэхи уялгануудһаа совет эхэнэр хэр сүлөөлэгдөө гээшэб?

— Бүхы ажабайдалда эхэнэрнүүд эрэшүүлтэй адли эрхэтэй, адли уялгатай, адли харюусалгатай гээд совет хуули тогтооно. Материальна талаар һамганайнь үбгэнһөө сэхэ дулдыдадаг байһан саг үнгэрөө. Бүхы шахуу бүлэнүүдтэ үбгэ һамган хоёр ажалладаг байна. Статистикын мэдээнүүдэй ёһоор, совет бүлэнүүдэй гурбанай нэгэ хубидань һамгадынь эрэшүүлтэеэ адли салин хүлһэ абана. Харин гэр бүлэнүүдэй гурбанай нэгэ хубида һамгадайнь салин хүлһэн эрэшүүлэйхиһээ булюу байна. Тиихэдээ диилэнхи олонхи бүлэнүүдтэ эхэнэрнүүдынь мүнгэеэ баридаг. Мүнөө гурбадахи совет бүлэ бүхэндэ бүхы гэшүүдынь газаа досоохи ажалаа хубаалдажа хэдэг юм.

— Тиигэбэшье хүдэлдэг эхэнэрнүүд үхибүүдээ хүмүүжүүлгэдэ, гэрэйнгээ ажалда эрэшүүлдэ орходоо ехэ сагаа зорюулнал даа...

— Ажабайдалаар табигдаһан бусад асуудалнуудтал адли, энэшье асуудал уласхоорондын ябуулгануудһаа дулдыдангүй, залан шууд шиидхэгдэдэг гээшэ. Нэн түрүүн үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгые Совет гүрэн даажа абанхай. Жэшээлбэл, 15 миллион багашуул хүүгэдэй саад, яслинуудта ябажа, дүрбэн тэгшээр хүмүүжүүлэгдэнэ. Һургуулида ороодүй хүүгэдэй эмхи зургаанда үхибүүдээ байлгахадань гэр бүлэдэ материальна талаараа ашаг олзотой юм. Бүхы гаргашын 90 процентые гүрэн даажа абана бшуу. Энэ табан жэлдэ үшөө 3 миллион хүнэй һууритай хүүгэдэй сад-яслинууд баригдаха юм. Харин 1990 он болотор хүүгэтэй сад-яслиин талаар бүхы эрилтэнүүд хангагдахаар хараалагдана.

Юрэдөө, эхэнэрнүүдые харшалан газаашалгые усадхаха тухай уласхоорондын конвенциин үндэһөөр хараалагдаһан удаан болзорой программа Советскэ Союзда бэелүүлэгдэнхэй гээшэ.

Елена ПЕРЧЕНОК
хөөрэлдөө хэбэ,
(АПН).

«ВЕТЕРАНАЙ» АЖАЛ ХЭРЭГҮҮД

Районоймнай «Ветеран» гэжэ клубай соведэй ээлжээтэ зүблөөн һаяхан болобо. Тус клубай байгуулагдаһан үдэрһөө хойшо ямар хүдэлмэриин хэгдэһэн тухай соведэй эдэбхитэд хөөрэлдөө. Шаралдай, Хушуун-Үзүүр, Суулга болон бусад һууриин тосхонуудта клубай филиалнууд байгуулагдаа. Д а н н а й в е т е р а н у у д а й, и н в а л и д у у д а й, гэр байрын, ажаһуудалай эрхэ байдал шалгагдаһан байна. Тиихэдэ залуушуул болон һурагшадтай уулзалганууд эмхидхэгдээ.

«Эб найрамдалай түлөө тэмсэл» гэһэн асуудалаар үдэшые һаяын үдэрнүүдтэ үнгэргэхэ гэжэ соведэй гэшүүд шиидхээ.

Ю. ЭРДЫНЕЕВА.
Мухар-Шэбэр.

МАТЕМАТИКЫН НЮУСЫЕ УУДАЛЬААР

«Кировэй үйлсэ», гээд трамвайн зогсодог газарта буужа, бага һүдэлтэйгөөр аад, шумууһаншагаар гэшхэлһэн хүн үглөө бүри Зүүн Сибириин технологическа институдай захиргаанай корпус тээшэ ерэдэг. Тэрэ хадаа тус институдай механическа үдэшын факультедэй декан, дээдэ шатын математикын кафедрын доцент Борис Дармаевич Зомонов гээшэ.

..Дунда һургуулида һуража ябахадаа Борис математикада дурлаһан юм. Элдэб орёо бодолгонуудые, алгебрын уравнениинүүдые бодожо, хэдэн час соошье, бүхэли һүниндөөшье һуужа хонохоор бэлэн байдаг һэн ха. Аттестат абаһаар лэ, түрэл һайхан Түнхэндөө үлэжэ, Таалын дунда һургуулида математикын багшаар хүдэлбэ. Энэ ушар 1953 ондо болоо һэн. Методико шудалаагүй багшада хүндэшье һэн бээз. Зүгөөр Борис Дармаевич бэрхэшээлһээ зүрхэ алдажа, гэдэргээ сухариха гээшые мэдэдэггүй хүн байшоо. Методико гээшые үсэдөөр шудалжа, математикын нюусануудые улам гүнзэгыгөөр «малтан шудалжа», үхибүүдтэ зааһан юумэеэ һайнаар ойлгуулжа шададаг, нэгэнэй зэргэ багша болоо һэн. Ажалша, үсэд нэтэрүү залуу нүхэрөө аха нүхэдынь дамжэдэг байгаа.

1954 ондо Борис Дармаевич Улаан-Үдэ ерэжэ, хүдэлмэришэн залуушуулай 4-дэхи һургуулида математикын багша болобо. Тэндэ жэл ажаллаад, Буряадай гүрэнэй педагогическа институдай математикын факультедтэ һурахаяа ороһон юм. Тиихэдээ хүдэлмэришэн залуушуулайнгаа һургуулиие орхёогүй, дээдэ һургуулида һуража ябаад, тэндээ ном заалгаяа үргэлжэлүүлээ.

1960 ондо институдаа дүүргэжэ гарахадань, эрхим студентнэрэй нэгэн байһан Б. Д. Зомоновые Зэдын районой Зэдэ станциин дунда һургуулиин завучаар томилһон байгаа. Тэндэ жэл хүдэлөөд байхадань, тэрэл районой Соведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагай инспекторээр дэбжүүлбэ. Зүгөөр математикын нюусые саашань шудалха, энэ эрдэмдэ бүхы наһаяа зорюулха хүсэл Борис Дармаевичай үдэрэй һанаан, һүниин зүүдэн болоһон юм.

1962 оной сентябриин 1-дэ Б. Д. Зомонов Зүүн Сибириин технологическа институдай ассистент боложо, студентнэрэй аудиториин үүдые татахадаа, хүсэл бодолойнгоо бэелхын эхин зүргые гэшхэбэб гэжэ этигэһэншье байжа магад. Ямаршье эрдэм, илангаяа математика гээшэ зүрхэгүй, ажаллаха дурагүй хүниие дүтэ тэсэдэггүй юм. Харин Б. Д. Зомонов хадаа зууһанаа алдадаггүй, зориһоноо табидаггүй хүн гэжэ нүхэдэйнгөө дунда мэдээжэ болоһон байгаа. Тиимэһээ математикын нюусануудые үсэд нэтэрүүгээр, шудөө зууһгаар шудалжа, бэрхэ багша байһанаа харуулаа. Хойто жэлынь Б. Д. Зомонов ахалагша багшаар томилогдобо. Математикатай холбоотой гол шухала асуудалнуудые философско талаһаань шэнжэлһэн ном бэшэжэ, удангүй тэрэнээ хэблүүлһэн байна. Тэрэниие харин гүрэнэй эрдэмтэдшье һонирхоһон байна. 1976 ондо Б. Д. Зомонов доцентын уялгые дүүргэгшэ болоһон аад, 1978 ондо институдайнгаа дээдэ шатын математикын кафедрын доцент боложо баталуулаа бэлэй.

Өөрынгөө шэлэһэн мэргэжэлдэ хизааргүй дуратай, тэрээндээ үнэн сэхээр алба хэдэг һэн тула өөртөөшье өөрынгөө заажа байһан студентнэртэшье угаа ехэ эрилтэ табидаг юм.

Борис Дармаевич — бэрхэ методист. Тэрэ хадаа кафедрынгаа, факультедэйнгээ, институдайнгаа научно-методическа хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр, тон дуратайгаар хабаададаг байна. Дээдэ шатын математикын кафедрада математикын орёо шухала асуудалнуудаар, тодорхойлбол, линейнэ алгебраар, интегральна аргаар тооложо гаргаха асуудалаар, юрын дифференциальна уравнениинүүдээр, студентнэрэй дүүргэхэ шалгалтын хүдэлмэриин даабаринуудые Б. Д. Зомонов зохёожо, һуралсалда нэбтэрүүлһэн габьяатай. Мүн «Векторнэ алгебра» гэһэн темээр шалгалтын программированна даабаринуудые баһал зохёоһон байна. Тэрэнэй зохёон найруулһан методическа пособинууд ротопринт дээрэ барлагдан, һуралсалай хүдэлмэридэ хэрэглэгдэнэ.

Доцент ерээдүйн студентнэрэй дунда гэхэ гү, али дунда һургуулида, ГПТУ-да һуража байһан, мүн хүдэлжэ ябадаг залуушуулай дунда ехэ хүдэлмэри ябуулна. Энэ талаар математикын предметнэ комиссиин түрүүлэгшээр олон удаа томилогдоһон байна.

Б. Д. Зомонов «математикаһаа ондоо юумэн үгы» гээд ябадаг хүн бэшэ ааб даа. Энэмнай тон урагшаа һанаатай, шударгы хүн юм. «Знание» бүлгэмэй гэшүүн һэн тула Улаан-Үдын, республикынгаа ажалшадай урда лекци уншадаг, эрдэмэй туйлалтануудые олоной дунда тайлбарилан ойлгуулдаг байна.

Институдайнгаа, гэгээрэлэй, дээдэ һургуулиин болон научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой президиумэй, КПСС-эй Советскэ райкомой болон райсоведэй гүйсэдкомой, мүн КПСС-эй горкомой болон горсоведэй гүйсэдкомой зүгһөө олон тоото грамотануудаар шагнагданхай.

Б. Д. Зомоновой түрэһөөр 50 наһанай, багшалалгын болон научно-педагогическа ажал ябуулгынь эхилһээр 30 жэлэй ой эдэ үдэрнүүдтэ гүйсэбэ. Тиимэһээ тэрээндэ, ажалдаа амжалтатай ябахыень хүсэе!

М. ЗАЯХАНОВ,
ВСТИ-гэй барилгын үдэшын факультедэй декан.

ТАСС АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

...УГАЛИИН КОМПАРТИИН СЪЕЗД

...угалиин Ком-...ад бата нэгэ-... жагсаалай, ...измын, проле-...ационализмын ...үнэн сэхэ байл-...айдалда хүдэл-...үүлһээр. ...егациие тол-...СС-эй ЦК-гай ...эшүүн, КПСС-...ретарь М. С. ...эһэн үгэ ехэ ...р угтагдаһан ...коммунистнуу-...ет ажалшадай ...адуудта, Пор-...н коммунист-... Октябриин ... Ленинэй Эхэ ...дүүгэй халуун ...ргэхэ зуураа. Танай партиие ...элһээ хүндэл-...эл үнэн зүр-... съездын хү-...алта туйлаха ...айхан хүсэлэн ... КПСС-эй ЦК-...а секретарь ...рович Андро-...даалгаһан бай-...ртугалиин ком-... һанаае зобоо-...эй дээрэхи ор-... улам түгшүү-... байлга, ядерна дайнай аюул манайшье арадай, манайшье партиин зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгэнэ.

Тохёолдожо байһан оршон байдалые манай партиин залан сэхээр сэгнэлгэ нүхэр Ю. В. Андроповой 1983 оной сентябриин 28-да, ноябриин 24-дэ хэһэн Мэдүүлгэнүүд дотор найруулагданхай. Эдэ документнүүд соо тодорхойлогдоһон захяа заабаринууд, тобшололнууд дэлхэйн политикын гол шухала асуудалнуудта КПСС-эй, Совет гүрэнэй ямараар хандадаг байһые элирхэйлнэ.

Мүнөөнэй шахардуу байдал ямар шалтагаантай гээшэб? Эб найрамдалай хэрэгтэ хааһаа аюул тохёолдуулагданаб?

Хёмороо зүришэлдөө үүдхэжэ, дэлхэйн хоёр байгуулалтын түүхын арсалдаае заналтануудаар, хардалга, гүрдэлгэнүүдээр, булимтаралгын ябуулгануудаар, дайн байлдаануудаар шиидхэхын тула хёмороо зүришэлдөө үүдхэхэ талаар империализмын мүнөөнэй хараа шэглэлые тодорхойлһон экономическа ба политическэ эрхэ нүхэсэлнүүдһээ элэ асуудалнуудта харюу бэдэрхэ шухала. Американ империализм хадаа энэ үргэн ехэ политикын гол хүсэн болоно.

Мүнөө үеын Европодохи тон аюултай оршон байдалые зүбшэн хэлсэхэдээ, бидэ, коммунистнууд, элэ бүгэдые хараада абаха ёһотойбди.

«Першинг-2» болон далита ракетэнүүдэй ФРГ-гэй, Великобританиин ба Италиин газар дайда дээрэ тараан тодхогдожо эхилһэн ушар мүнөө зүрхэ сэдьхэлыемнай хүдэлгэнэ. Р. Рейганэй захиргаан Европодохи сэрэгэй-стратегическэ ба политическэ байдалые үндэһөөрнь хубилгаха хэрэгые бэелүүлжэ байна.

Европодо ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай Женеведэхи хөөрэлдөөнүүдэй таһалдуулагдаһаниинь мэдээжэ. Эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ саашадаа хабаадалсаһанай үрэгүй байна гэжэ Советскэ Союз тоолобо. Тиихэтэеэ хамта Советскэ Союз болон тэрэнэй союзнигууд тээшэ шэглүүлэгдэһэн дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ракетэнүүдэй Баруун Европодо тараагдан тодхогдожо эхилһэнһээ уламжалан, тодорхой харюугай хэмжээнүүдые абаха байһан тухайдаа соносхобо.

Советскэ Союзай абаһан харюугай хэмжээнүүд хүлеэгдээгүй бэшэ. Манай революциин ба Совет гүрэнэй, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай, газар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалай хубин заяанай түлөө түүхэтэ харюусалгатай байһан дээрэһээ бидэ тэдэниие абабабди. Энэ харгы замһаамнай хэншье бидэниие хадуурууулхагүйл.

Мүнөө Европодо тон хүшэр хүндэ, аюултай байдал тохёолдоод байна. Гэбэшье американ ракетэнүүдые Европодо тараан тодхожо эхилхын урда тээхи байдалда тэхэрин бусахаар НАТО-гай талын бэлэн байгаа гээшэ һаань, СССР энээниие бэелүүлхээр мүн лэ бэлэн шуу. Зүгөөр американ ракетэнүүдэй тараагдан тодхогдожо байһан ушарта хайхарамжагүйгөөр хандажа шадахагүйбди.

Бидэ харюугай хэмжээнүүдые абаха баатай болоообди гэжэ үшөө дахин тэмдэглэхые хүсэнэб.

«Ядерна дайнай аюулай дэлхэй дээрэ тохёолдожо байһан ушар бүхы коммунис хүдэлөөнэй ажал ябуулгын гол удхые тон шэнээр сэгнэхыемнай баадхана, — гэжэ Ю. В. Андропов тэмдэглээ һэн. — Хүниие хүчэй дарлан мүлжэлтэдэ эсэргүүгээр коммунистнууд хододоо тэмсэдэг байгаа, харин мүнөө тэдэнэр үшөө хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ дэбжэлтые сахин хамгаалхын түлөө, хүнэй ажаябаха эрхын түлөө тэмсэнэ».

СССР, совет коммунистнууд, бүхы совет хүнүүд тушаа хэлэхэ болоо һаа, таанадые найдуулжа шадаха байнаб: газар дэлхэй дээрэ эб найрамдалые аршалан хамгаалхын тула арга боломжотой бүхы юумэ хэхэбди. Ядерна дайнай аюулые хүн түрэлтэнэй зайсуулан саража шадаха байһанда найданабди.

Мүнөөнэй оршон байдалда социальна дэбжэлтын ба демократиин бүхы хүсэнүүдэй, нэн түрүүн коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэл, нягта жагсаал хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ удха шанартай байна.

Нэгэдэл, жагсаал хадаа социализмын, эб найрамдалай, дэбжэлтын хүсэнүүдэй шэнэ илалтануудай гол эрхэ нүхэсэл мүн. КПСС-эй ба ПКП-гэй хоорондохи харилсаан хадаа нимэ нэгэдэлэй, интернациональна һаналаа нэгэдэлгын ёһотойл гэршэ жэшээ болоно.

КПСС-эй ЦК-гай амаршалгые, дурасхаалта бэлэгые — Москвагай Улаан талмайе дүрсэлэн харуулһан зурагые КПСС-эй делегациие толгойлогшо съездэ барюулба.

„КАРЛ МАРКС МҮНӨӨ“ ГЭҺЭН КОНФЕРЕНЦИ

ПАРИЖ. Карл Марксын наһа бараһаар 100 жэлэй ойдо зорюулагдажа, «Карл Маркс мүнөө» гэһэн темээр конференци ЮНЕСКО-гэй штаб-байшан соо хүдэлмэреэ эхилбэ. Дэлхэйн 20 гаран оронойй, тэрэ тоодо СССР-эй элитэ мэдээжэ эрдэмтэд, марксизмын теориин талаар мэргэжэлтэд, философууд, социологууд, түүхэшэд тэрээндэ хабаадажа.

Марксизмын бии бололго, дэлхэйн научна ухаан бодолдо тэрэнэй эзэлдэг һуури, Марксын экономическа һуралсал, марксизм ба хүгжэжэ байгаа оронууд гэһэн темэнүүдээр научна эрилтэнүүдые конференцидэ хабаадагшад гурбан үдэрэй турша зүбшэн хэлсэхэ байна.

Карл Марксын, Фридрих Энгельсэй ажабайдалтай, ажал ябуулгатай холбоотой фото-зурагуудай, номуудай, хоморой шухаг статьянуудай, гар бэшэгүүдэй выставкэ ЮНЕСКО-гэй байшан соо нээгдэбэ. Түрүүшынхеэ харуулагдажа байһан түүхэтэ, үнэтэ шухаг документнүүд эндэ табигдаһан зүйлнүүдэй дунда бии.

СОВЕТ ХАРАА ШЭГЛЭЛЫЕ ХАЛУУНААР ДЭМЖЭНЭ

ДАМАСК. Эб найрамдал хангаха, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые болюулха, дэлхэйе ядерна дайнай аюул руу түлхижэ байгшадта уридшалан һануулга хэхэ залан сэхэ хараа шэглэлые Советскэ Союзай баримталан бэелүүлдэг байһые Ю. В. Андроповой Мэдүүлгэ элирхэйлэн харуулна гэжэ САР-ай Национальна түрүү үзэлтэй фронтын түбэй хүтэлбэриин гэшүүн, араб социалистнуудай хүдэлөөнэй генеральна секретарь Абдель Азиз Осман сэгнэбэ.

Ю. В. Андроповой Мэдүүлгэ хадаа бүгэдэ нийтын ядерна дайнай гал түймэр табихые һэдэжэ байһан Вашингтоной захиргаанай убайгүй һүйдхэлтэ ябуулгануудта Советскэ Союзай саг соогоо, тон зүбөөр үгэһэн харюу болоно гэжэ тэрэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэлөө хэлээ. Дэлхэй дээрэхи байдалай орёо түгшүүрилтэй боложо байһанай түлөө имагтал США-гай зонхилхы бүлэгөөрхид харюусаха ёһотой гэжэ А. А. Осман тэмдэглэбэ.

НЬЮ-ИОРК. США-гай мүнөөнэй захиргаанай Советскэ Союзһаа сэрэгэй булюу хүсэтэй болохые һэдэжэ байһан тухай Сагаан байшангай милитарис уряанууд, тэрэнэй бэелүүлжэ байһан политика элирхэйлэн гэршэлнэ гэжэ Американ-совет хани барисаанай национальна соведэй гүйсэдхэхэ директор А. Томсон ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлбэ. Американ далита ракетэнүүдые, «Першингнүүдые» Европодо тараан тодхожо эхилһэн Вашингтон нимэ зорилго урдаа табина. Энэнь Европо түбидэхи байдалые улам орёо түгшүүрилтэй болгоно, дэлхэй дээрэ аюул тохёолдуулна.

Энэ асуудалаар Советскэ Союзай бүтэмжэтэй һайн, үндэһэ баримтатай хараа бодол бэелүүлдэг байһыень Ю. В. Андроповой Мэдүүлгэ дотор дэлгэрэнгыгээр найруулагдаһан байна гэжэ Томсон хэлээ. Уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулхын тула Холбоото Штадууд түрүүтэй НАТО-гай оронууд лэ түрүүлэн хэмжээнүүдые абаха ёһотой гэжэ эб найрамдалай тала баридаг американецууд тоолоно. Европодо абаашагдаһан ракетэнүүдэй түхеэрэлгэнүүдые һөөргэнь США-гаа асарха хэрэгтэй гэжэ Томсон зааба.

БИСАУ. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхолгодо Советскэ Союз тон зүб, шухала хэмжээнүүдые абаба гэжэ ПАИГК-гай ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Гвиней-Бисаугай Республикын революционно арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр Яфай Камара ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

БАГШАНАРАЙ ҮҮСХЭЛ

Һургуулидаа радиоузелтай байхада, яаха аргагүй туһатай гэжэ Мухар-Шэбэрэй районой Хүшуун-Үзүүрэй дунда һургуулиин багшанар, һурагшад тоолодог. Теэд, үнэхөөрөө, ута забһарлалгын үедэ ямар нэгэ уянгата һайхан хүгжэмэй зэдэлхэдэ, аашатай үхибүүдшье аалин намдуу болодог. Литературын, түүхын хэшээлнүүдтэ уран гоёор уншалга хэрэглэхэдэ, баһал аятай. Хэрбээ литературын хэшээлдэ А. Островскиин зохёолтой танилсахадаа, классһаашье гарангүй ханада үлгөөтэй динамик дорохи сагаахан кнопко дарахада болохо. Тиихэдэнь уданшьегүй бултанда мэдээжэ зүжэгүүдһээ хэһэгүүд зэдэлшэдэг лэ. Дуунай хэшээлдэ дуушадые шагнахаһаа арсаха хүн байха аал?

Мүн жэл бүхэндэ заншалта болоһон радио-жагсаал октябриин гурбанай үдэр заатагүй дамжуулагдадаг.

Һургуулиие радиоузелтай болгохын тула үнинэй эндэ ажаллаһан физикын багша Балду Дашинамжилов ехэхэн оролдолго гаргаа һэн. Мүн физикынгээ кабинедые мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмэ болгохын тула баһал оролдоо. Мүнөө наһанай амаралтада гаранхай. Багшын бэлдэһэн кабинедые тэрэнэй хүбүүн, физикын багша Баяр Балдуевич даажа абанхай. Амаралтада гараһан Б. Д. Дашинамжиловай бага хүбүүн Баатар арбадахи класста һурадаг. Тэрэ һургуулиин радиоузелые хүтэлбэрилнэ. Нигэжэ хүбүүдынь эсэгынгээ эхилһэн хэрэгые үргэлжэлүүлнэ.

— Һургуулида болоһон шэнэ һонинууд, элдэб хэмжээ ябуулгануудай дүнгүүд тухай соносхогдодог. Комсомолой комитедэй гэшүүд радиоузелаар үгэ хэлэдэг. жагсаалнуудые үнгэргэхэдэ баһал хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, һая эдэбхитэй, эрхим һурагша, комсомолой организациин секретарь Түмэн Цырендашиев саашанхи ажал, хэрэгүүдтэ уряалһан дамжуулга хээ һэн,— гэжэ Баатар Дашинамжилов хэлээ бэлэй.

Л. БАДМАЕВА.

ТЕАТР ХАРАБА

Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическа театрай байшан соо Улаан-Үдын авиационно заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад олоороо сугларжа, Е. Брусиловскиин «Кыз-Жибек гэһэн шэнэ баледые хужарлан хараба. Юуб гэхэдэ, «Ажалша коллективэй үдэрнүүд театрта» гэжэ нэрлэгдэһэн хэмжээ ябуулганууд республикадамнай заншалта болобо. Эдэ үдэрнүүдтэ промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд театрта ерэжэ, шэнэ зүжэг, балет, оперотой танилсадаг, залуу актернуудтай уулзадаг байна.

Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэд гүрэнэй ород драматическа театрта табигдаһан шэнэ зүжэгүүдтэ уригдадаг. Баталагдаһан зохёохы харилсаа холбооной хэлсээнэй ёһоор, театрай артистнууд комбинадта саг үргэлжэ ябажа, һонирхолтой хэмжээ ябуулганууд үнгэргэдэг юм.

Ерэхэ жэлдэ үнгэргэгдэхэ СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоиной дуулахалай долоон хоногой үдэрнүүдтэ республикымнай завод, фабрикануудай хүдэлмэришэд оперо болон баледэй театрта дахин айлшалха байна.

Ц. БАДМАЕВА.

АША ТУҺАТАЙ АЯНШАЛГА

Зүүн-Саяанай хада шэлэнүүдээр аяншалха дуратайшуул залуушуулай дунда олон юм. Зүүн-Сибириин технологическа институдай бүлэг студентнүүд үнгэрһэн һарада тиимэ аяншалгаһаа ябаад ерээ.

Машина бүтээлгын факультедэй 3-дахи курсын студент Игорь Задевалов аяншалга хүтэлбэрилээ. Саг үргэлжэ спортоор бэеэ һоридог студентнүүд, заримыень нэрлэбэл, технологическа факультедэй студентнэр Алла Завольнинч, Ольга Собенникова, барилгын, машина бүтээлгын факультедүүдэй студентнүүд Сергей Балданов, Александр Сандановтон гэгшэд холын замда гараха хүсэлэнтэй байһанаа мэдүүлээ бэлэй.

Аршаан булагуудаар баян Шумагай үзэсхэлэн гоё шэлэнүүдээр аяншалга эхилээ. Саашань һалхита, Байкалдур дабаануудые үлүү ехэ бэрхэшээлнүүдгээр дабаһанай удаа Саһата дабаанда эдэнэр ниилэд ялдалаа. «Һүнидөө саһан ехээр ороод. Гэнтэ хүйтэршөө, урагшаа дабишалдаман һаад ушаруулаа» — гэжэ аяншалгын хүтэлбэрилэгшэ хөөрэнэ. Гэбэшье эдэнэр бухы замаа 10 үдэрэй туршада урагшаа дабажа, аяншалгынгаа түгэсхэлдэ Аршаан курортдо хүрэжэ ерээ һэн.

— Аяншалгаар бэеэ һоригдо, элдэб мүрысөөнүүд бэеын тамир бэхижүүлгэдэ, хүсэд эрмэлзэлдэ хүрсадхалгаламнай туһална. Гадна туһалхада дурлаха, түрэл хизаараа сэгнэхэ гэһэн мэдэрэл сэдхэлдэмнай түрэнэ, — гэжэ Алла Завольнинч хөөрөө һэн.

Т. АБИДУЕВА.

ЭРХИМ ПОЛИГРАФИСТ

Ахын районой типографиин коллектив түсэбтэ даабаринууд болон абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэдэг юм. Жэшээлхэдэ, байгша оной гурбан кварталай дүнгүүдэй ёһоор, тус коллектив партиин Ахын райкомой, арадай депутадуудай районно Советэй гүйсэдхэхы комитедэй дамжуулагша Улаан туғаар шагнагдаһан байна. Ажалай энэ амжалта туйлаха хэрэгтэ типографиин үзэг холбогшодые даагша коммунистка Валентина Содномова Пронтеевагай оруулһан хубита ехэ юм. Тэрэ 30 шахуу жэлдэ таһалгаряагүйгөөр типографида ажаллаха зуураа, үдэр бүриингөө даабарие хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

Олон жэлэй туршада эрхим мэрэ ажаллаһанайнгаа түлөө В. С. Пронтеева моральна ба материальна урмашуулгада хүртэжэ байдаг. Тэрэ «Буряадай АССР-эй эрхим полиграфист» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргын тэмдэгые энгэртээ зүүжэ ябана.

Үнинэй бэрхэ полиграфист Валентина Содномовна өөрынгөө мэргэжэлдэ олон залуушуулые һургаһан байна. Тэрэ һаяхан болоһон районой партиина конференциин делегадаар һунгагдажа, хүдэлмэриингөө коллективэй түлөөлһэн юм.

В. ГАЛСАНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

ҮРЭЖЭЛТЭЙ ЖЭЛ БАЙБА

Жэлэйнгээ түсэбтэ даабарие нэгэ һараар уридшалан дүүргэһэн Захааминай госпромхозой коллективые партиин Захааминай райком болон райгүйсэдком энэ амжалтаарнь тээмэндэ амаршалаа бэлэй.

Госпромхоз түсэбэй ёһоор, 762 мянган түхэригэй элдэб янзын продукци бэлэдхэхэ байгаа һаа, тэрэнээ холо үлүүлэнхэй. Эндэ илангаяа штатна ангуушадай хубита горитойхон. Гүрэндэ «зөөлэн алта» тушааха түсэб 114 процент дүүргэгдэһэ. Госпромхозой түрүү ангуушан Б. Д. Дугаров тайгаһаа баян олзотой ерэхэ байха гэжэ нүхэдынь найдана.

Эм домто ургамал суглуулагшад түсэбөө 172,7 процент дүүргээ. Медицинэдэ хэрэглэгдэдэг ургамал ногоо, алим жэмэс суглуулха хэрэгтэ районой ажалшад нёдондонойхидол адли эбтэй эетэйгээр хүдөө гаража, госпромхоздо ехэхэн туһаламжа үзүүлһэн байна.

Госпромхоздо модо болбосоруулгын цехэй байгуулагдаһаар арба гаран жэл үнгэрбэ. Тус цехтэ хүдэлдэг коллектив түрүүшүүлэй тоодо үнинэй оронхой. Байгша ондо тэдэнэр амжалтатайгаар хүдэлжэ, барилгын модон хэрэгсэлнүүдые гаргаха түсэбөө 20 процентээр үлүүлэн дүүргэээ. Мүн тиихэдэ госпромхозой барилгашад Михайловкын болон Дүтэлүүрэй совхозуудта байрын гэрнүүдые бария. Байгша ондо тэдэнэрэй хүсөөр тус бүридөө хоёр байратай 22 гэр баригдаба.

В. БАДМАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түбэй участогой даагша Д. Б. Дашеев «зөөлэн алта» тушаан абажа байна. Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

АГИТБРИГАДА АЙЛШАЛНА

Кабанскын районой Корсаковай соёлой байшангай агитбригада Хандала, Дулаан гэжэ тосхонуудта һаяхан ошожо, олон номерһоо бүридэһэн һонирхолтой концерт наада табяа. М. Е. Барнаковагай хүтэлбэрилдэг тус коллектив республиканска композитор болон поэдүүдэй бүтээлнүүдые гүйсэдхэнэ, Кабанскын бүлэгүүдэй бүхөөр наада харуулһан байна.

Һаалишад Н. Нагуслаева, Г. Халзаева, совхозой хүдэлмэришэд Г. Ханхашанова, Халудоровтан, райпогой хүдэлмэрилэгшэд Б. Тышкеева, В. Ханхашанова, гэгшэд агитбригадын эгээн бэрхэ эдэбхитэд гээшэ. Тэдэнэр һаяын үдэрнүүдтэ нютагайнгаа малшадта концерт наада харуулхаяа бэлдэжэ байна.

Б. СОТНИЧ.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ КЛУБ

«Татарский Ключ» һууринай эхэнэрнүүдэй, басагадай анхаралда «Гэрэй эзэн эхэнэр» гэһэн клуб эндэхи соёлой байшанда эмхидхэгдэбэ. Зүүн Сибириин соёлой институт дүүргээд, иишэ хүдэлхөөр ерэһэн залуу мэргэжэлтэн Людмила Думнова энэ хэрэгтэ эхи табяа юм.

Ородой урданай ёһо заншалнуудые һэргээн, үдэшэн сугларжа, сэдьхэл ханамаар дуунуудые дуулалдахадаа, элдэб янзаар хубсаһа нэхэжэ һурахада һонирхолтойл байна. Түрүүшын иимэ үдэшэ илангаяа хүхюутэйгээр, аша туһатайгаар үнгэрөө. Наһажаал эхэнэрнүүд ажабайдал тухайгаа һанамжануудаа хоорондоо хубаалдаха зуураа, залуушуулда урлажа, нэхэжэ һурахадань зүбшэл заабари үгөө. ОРС-ын түлөөлэгшэ Ольга Солдатова һайндэрэй столые ямараар шэмэглэхэ тухай, кондитер Светлана Гуслякова амтан торт бэлдэхэ арганууд тухай бултанда хөөрөө. Ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинадые даагша В. Я. Ветлугина ерэхэ жэлэй хубсаһанай моодын шэглэлнүүд тухай тобшохоноор дуулгаһан байна. Тиихэдээ һайндэрнүүдэй үедэ үмдэхэ хубсаһан тушаа онсо дэлгэрэнгыгээр тогтоо. «Гэрэй эзэн эхэнэр» гэһэн клубай энэ үдэшые эмхидхэлгэдэ хабаадагша Вика Иванова сугларагшадые, сайлалганда уржа, урмашуулба.

Загарайн район.

Л. ВИЛЬМОВА.

ГАИ-гай экран

Үнгэрһэн долоон хоногто республикын харгынуудта хэдэн удаа гэнэ усалнууд болон байна. Зариманиинь ябагашуулай гэмээр боло.

Улаан-Үдын 34-дэхи магазинай кассир О. Андропова болохогүй газараар ябатараа машинада дайруулаа.

Гэхэтэй хамта, һогтуу хүнүүдэй гэмээр гэнэ усалнууд болоно. Жэшээлхэдэ, колхозно дэлгүүрэй хажууда С. Мищенко ашаанай машинада дайруулаа. Нилээд һогтуу ябаһан тула зогсожо байһан автобусой саанаһаа ерэжэ ябаһан ашаанай машиные обёороогүй.

Һэримжэгүйгөөр ябаһанай түлөө М. Жарникова трамвайда дайруулаа. Дүтэхэн ябаһан трамвайн урдуур гүйжэ гарахые шиндээд, нимэ аюулда ороо.

ГАИ-гай захиргаанай комисси харгын дүрим хазагайруулһан жолоошодой материалнуудые хаража үзөө. Һогтуугаар машина жолоодогшод хэһээгдэхэл ёһоороо хэһээгдэһэн байна. ЛВРЗ-гэй соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ П. Сазонов һогтуугаар хубиингаа «Жигули» машинаар ябатараа баригдажа, 100 түхэриг яла түлэхэ баатай болобо. Тиихэдэ «Бурятпромжилводстрой» жолоошон А. Савельев 80, ДОСААФ-ай автоклубай механик В. Матвеев 50, «Буряткоммунэнергын» жолоошон В Оцимик 100 түхэригэй яла түлөө.

Техническэ мэргэжэлэй һургалсалай управлениин, 1-дэхи ПАП-ай жолоошод В. Сотников, А. Васильев бусадшье машина жолоодохо эрхэһээ хаһагдаа.

Н. СЕМЕНОВ.

«ПУЛЬСАР» БУСАБА

Северобайкальск хотын дуунай-инструментальна «Пульсар» гэжэ арадай ансамбль Хабаровск хотынхидта бэлиг шадабаряа харуулжа байһанаа нютагаа бусаба. Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан уран һайханай республиканска харалгада шалгарһанайнгаа түлөө тус коллектив Хабаровск ошохо эрхэдэ хүртэһэн юм.

БАМ-ай Буряадай участогай барилгашад, Северобайкальск хотын промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд энэ ансамблиин бүридэлдэ ороно. Виктор Шарипов, Сергей Балакиров, Алекандр Еременко гэгшэдэй найруулһан дуунууд ансамблиин репертуарта онсо һуури эзэлнэ. Хабаровск хотын профсоюзуудай соёлой байшанда «Пульсарай» һүүлшынгээ концерт харуулхада, дуунай-инструментальна арадай ансамблиин хүгжэмшэдэй гүйсэдхэһэн дуунуудыень, гүйсэдхэхы бэлиг шадабарииень сугларагшад үндэрөөр сэгнэһэн байна.

Н. ДАМБАЕВ.

МАЛШАДТА ҺАЙШААГДАА

Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон Шарап Раднаевич Бальчиновай хүтэлбэрилдэг бригадын ажал хэрэгтэй танилсаха зуураа, гэрэйнь газаа түлеэ түлишын хоморшог байхада гайхаба бди.

— Дары сай халааха,— гэээд Ширап Раднаевич газаар түлигдэһэн пеэшэнэй сэнхир дүлэн дээрэ гүсэеэ гаргаба.

Электрын элшэ хүсэн холын зарим отара, гүүртэнүүдтэ үшөө дамжуулагдаагүй. Ушар тиимэһээ газаар түлигдэдэг нимэ пеэшэнүүдые Сэлэнгын малшад ехэтэ һайшаагаа. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой малшадай байшантуудта газаар халаагдадаг 100 гаран пеэшэн тодхогдоо Тус районой «Бестужевский» совхозой болон бусад ажахынуудай малшадта газаар хүлэлдэг пеэшэнүүд табигдаба.

Н НАМСАРАЕВ,
манай корр.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Декабриин 18-һаа 24 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 18.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40— «Зарядкада зогсогты». 9.55— «Дэлхэйн арадуудай уран бэлиг». 10.40— «Будильник». 11.10— «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.10—«Элүүр энхэ байлга» — эрдэм-дэлгэрүүлгын программа. 12.55— «Үглөөнэй почто».— хүгжэмтэ дамжуулга. 13.25— «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.25 —«Хүгжэмтэ киоск». 15.10 — «Хозяйка». Киевэй Гүрэнэй Леся Украинкын нэрэмжэтэ ород драмын академическэ театрай фильм-зүжэг. 17.20— Хүгжэмтэ дамжуулга. 18.05— Мультфильм. 18.15— Фигурна һолжоролгоор бүхэсоюзна мүрысөөн. Эхэнэрнүүд. 19.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45— Ф. Лист. Оркестртэй хамта фортепиано дээрэ гүйсэдхэгдэхэ хүгжэм. 20.00—«Аяншалагшадай клуб». 20.55 —Клавдия Шульженкын концерт. 22.00—«Время». 22.35 —«Эб найрамдал ба залуушуул». 23.10—«Спортивна дамжуулга. 23.55—Фигурна һолжоролгоор бүхэсоюзна мүрысөөн. Спортивна хатар. 00.40— Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00— «Зарядкада зогсогты». 9.20—Брно хотын хүүгэдэй ансамблиин концерт. (ЧССР). 9.50—Баримтата фильм. 10.00— ПТУ тухай эрхим дамжуулгын бүхэсоюзна конкурс. 10.35— Р. Троепольский. «Белым Бим—Черное ухо». СССР-эй арадай артист М. Глузский ба артистка Т. Дегтярёва уншаха. 11.05— Эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 11.25— «Таллинские музыкальные картинки» гэһэн дамжуулга. 12.10 — «Онтохондо айлшаар». «Урашуулай хото». 14.00— «Ан амитадай аймагта» 15.00— И. Рогалёв. «Жалобная книга» — монооперо. 15.25—СССР-эй арадай артист А. П… 16.35— «Манай ханинар… мьерэнүүд. 17.00 —«… дороги» —олон серитэй һайханай фильм (6-дахи… 18.05 —Закарпадай арадай… рой концерт. 18.50—… фильмүүд. 19.30— хаанэ. хэээ?»— … 21.00 —«Амгалан … һагашуул!». 21.15—… фильм. 21.30—«Бултанда зорюулагдаһан стадион»… «Время». 22.35— «… һайханай фильм. 24.00— … тата фильм. 00.30—«Известия» газетын шангай түлөө … гээр уласхоорондын … сөөн. Финляндиин ба… суглуулагдамал команданууд (2-дохи, 3-дахи шата).

ПОНЕДЕЛЬНИК, 19.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 15.00— Дамжуулгын программа. 15.10— Шэнэ һонин. 15.30 — Баримтата фильм. 16.00— Р. Роплан. «Дурасхаалнуудһаа». 16.50—Белоруссиин ССР-эй Композиторнуудай холбооной струнна квартет наадаха. 17.10 — «Эжын һургуули». 17.45 — Л. В. Бетховен. «Юһэдэхи номерой симфони».

Улаан-Үдэ. 19.00—«Композитор Ю. Ирдынеевэй зохёохы ажал ябуулга».

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00— «Байгал» —шэнэ һониной программа. 20.10— «Колымагай трасса» киноочерк. 20.20 — «Байгал» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.50— «Двадцатое декабря» — 4 серитэй уран һайханай фильм. «Военная диктатура». (1-дэхи сери). 22.00 —«Время». 22.30— «Известия» газетын шангай түлөө хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. СССР-эй ба Канадын суглуулагдамал команданууд (2-дохи, 3-дахи шата). 23.45— Швециин ба СССР-эй суглуулагдамал команданууд наадаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 16.20— Фильм-концерт. 17.20— Түймэр сараха темэдэ баримтата фильмүүд. 18.00—һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 18.30 —Мультфильмнүүд.

Москва. 19.00— «Үхибүүдтэ ангуудай гүлгэд тухай». 19.30 —РСФСР-эй арадай … Васильев дуулаха.

Улаан-Үдэ. 19.45— …нуудай бии болодог… — киноочерк.

Москва. 20.00— Мү… 20.20— «Телешовто … нүүдые толлоно».

Улаан-Үдэ. 20.50— холнууд.

Москва. 21.00— … нойрсогты, багашуул… Уласхоорондын … 22.00—«Время». 22.30— … хой, хороший челов… һайханай фильм.

ВТОРНИК, 20.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время» 9.40 —Үглөөнэй гимнастика 9.55— «Жизнь и приключения четырех друзей» — үхибүүдэй фильм. (3-дахи, 4-дэхи сери). 10.55— «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 11.55— Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35— Баримтата фильм. 16.25— «Гадаадын гүрэнүүдэй уран зурагай искусство». Рембрандт. 17.10— РСФСР-эй арадай артист И. Шакировай концерт. 17.45— Телеочерк. 18.15— «Концертын залда — һурагшад». 19.00 — «Хани харилсаан». Тележурнал. 19.45 — Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 19.45— «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Байгал» —шэнэ һониной программа. 20.10— Киноочерк. 20.30 — «Байгал»— мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.50— «20 декабря»», —уран һайханай фильм. «Саботаж» (2-дохи сери). 22.00 —«Время». 22.30— «Известия» газетын шангай түлөө хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн Финляндиин ба Швециин суглуулагдамал команданууд (2-дохи, 3-дахи шата). 23.45— «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9.35, 10.45— Байгаали шэнжэлэлгэ. 2-дохи класс. 9.55— «Путешествие по Москве. Ленинский проспект» — эрдэм-дэлгэрүүлгын фильм. 10.15— Француз хэлэн. 11.05 —ПТУ-гай һурагшадта. «Гоё һайханиие ойлгохоор хүмүүжүүлгэ». 11.35— Географи. 6-дахи класс.

Улаан-Үдэ. 16.50 —Мультфильмнүүд. 17.50— Киноочерк. 18.00— «Наука про… —баримтата фильм. «Байгал» журналай … нуудаар». 19.20— … фильм.

Москва. 20.00—СССР… Ехэ театрай оркестр… стнуудай ансамбль… 20.20— «Эрдэм ухаан… байдал».

Улаан-Үдэ. 20.50— холнууд.

Москва. 21.00— … нойрсогты, багашуул… Венскэ опереттын … дай концерт. 22.00— … 22.30—«Мужчины … щин»— уран һайханай…

СРЕДА, 21.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время» 9.40— Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«20 декабря»— олон серитэй уран һайханай фильм. «Военная диктатура» (1-дэхи сери). 11.00 —«Аяншалагшадай клуб». 11.50— Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.30 — «Это — Украина» — баримтата фильм. 15.55—«Би Советскэ Союзай эрхэтэнби». 16.40 —В.В. Маяковский. «Дуратай шүлэгүүд». 17.10—Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогой симфоническа ба эстрадна хүгжэмэй оркестр наадаха. 17.40— Новомосковско үйлэдбэриин «Азот» нэгэдэлэй 50 жэлэй ойдо. 18.10—«Бултанда зорюулагдаһан стадион». 18.40—«Над Бейрутом чужие облака»—баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 19.00—«Байгал» —шэнэ һониной программа. 19.10— «Ехэ хуби заяан» гэһэн дамжуулга.

Москва. 19.45— «Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—«Байгал» —мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.25— СССР-эй ба Канадын хоккейн ветерануудай уласхоорондын уулзалга (3-дахи шата). 21.00— «Баримтата экран». 22.00— «Время». 22.30—«Известия» газетын шангай түлөө хоккейгээр уласхоорондын мүрысөөн. Канадын ба Финляндиин суглуулагдамал команданууд (2-дохи, 3-дахи шата). 23.45— СССР-эй ба ЧССР-эй суглуулагдамал команданууд наадаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика 9.15— Баримтата фильм. 9.35. 10.35— Хүгжэм. 7-дохи класс. Н. И. Глинка. 10.05— Немец хэлэн. 11.05— «Он жэлнүүд ба хүнүүд»—кинопрограмма. 11.35—Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс.

Улаан-Үдэ. 16.30 —Мультфильмнүүд. 17.00— «Похищение Европы. Мифы и реальность» — баримтата фильм. 18.00— «Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд». 18.20 — «Оройдоол… жэл» гэһэн дамжуулга…

Москва. 19.00— … хоногой спорт». 19.30… дай аялга дуунууд…

Улаан-Үдэ. 19.45— холнууд.

Москва. 20.00 — … ССР-эй габьяата … Рузанна ба Карина … дуулаха.

Улаан-Үдэ. 20.25 — …гууд тухай дамжуулга…

Москва. 21.00 — … нойрсогты, багашуул… Эб найрамдал хамгаа… комитедэй түрүүлэгшэ… Жуковай хөөрөөн. «Арадай аялга дуунууд… —«Время». 22.30—«… нувшего дня» — уран… най фильм (1-дэхи…

ЧЕТВЕРГ, 22. ЭНЕРГЕТИКЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва 8.55 Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 —Үглөөнэй гимнастика. 9.55 —«20 декабря» — олон серитэй уран һайханай фильм. «Саботаж» (2-дохи сери). 11.00 —«Концертын залда — һурагшад». 11.45— Шэнэ һонин. 15.15— Шэнэ һонин. 15.35— Баримтата фильмүүд. 16.10— Н. В. Гоголь. «Ревизор». 16.55 —«Хуули мэдэхэ гүш?»

Улаан-Үдэ. 17.45— «Чемпионой энеэбхилэл»—киноочерк. 17.55— Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 18.10— «Манай партийна хэрэгүүд» гэһэн дамжуулга».

Москва. 18.45—«Олон түмэн ажалшадай ленинскэ университет».

Улаан-Үдэ. 19.15 — «Байгал» — шэнэ һониной программа.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Мүнөөдэр — энергетигэй үдэр». СССР-эй энергетикын ба электрофикациин министр П. С. Непорожний дамжуулгада хабаадаха.

Улаан-Үдэ. 20.30—«Байгал»— — мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.55—«20 декабря» —олон серитэй уран һайханай фильм. «Террор» (3-дахи сери). 22.00—«Время». 22.35—Энергетигэй үдэртэ хүгжэмтэ дамжуулга. 23.35 — Баримтата фильм. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35—10.40 Юрэнхы биологи. 10-дахи класс. 10.00— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.10 —Испан хэлэн. 110.05—ПТУ-гай һурагшадта. Астрономи. 11.35 — Зоологи. 7-дохи класс. 12.00 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 12.10—«СССР-эй Педагогическа эрдэмэй академиин сессиин дүнгүүд тушаа».

Улаан-Үдэ. 15.55—«Горизонт» —киноальманах». 16.45—мультфильмнүүд.

Москва. 17.45—Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогой хүүгэдэй Ехэ хоорой хатарай бүлэгэй концерт… —«Шатарай һургуули»…

Улаан-Үдэ. 18.45— … фильм.

Москва. 19.15—«Зу… дэнь—наран». 19.30— … дээрэ наадагдаха хүг…

Улаан-Үдэ. 19.45—Ки… 19.55—«Социалис мү… хидхэгшэдэй ажал хэ… хай».

Москва. 20.30—Кам… жэмэй концерт.

Улаан-Үдэ. 20.55— забһарлалга.

Москва. 21.00 — … нойрсогты, багашуул… Арадай инструменту… га. 22.00—«Время». … «Факты минувшего дня… һайханай фильм (2-дохи…

ПЯТНИЦА, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«20 декабря»—олон серитэй уран һайханай фильм. «Террор» (3-дахи сери). 11.00 — Түбэй телевидениин болон бүхэсоюзна радиогой хүүгэдэй Ехэ хоорой хатарай бүлэгэй концерт. 11.30 — Шэнэ һонин. 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—Баримтата фильмүүд. 16.10 — «Экологическа дневник». 16.30 —«Ород хэлэн»: 17.00 — «Эрдэмтэд—Москва шадарай агропромышленна комплексдо»: 17.35 — ССР Союзай Ехэ театрай духовой оркестрэй концерт.

Улаан-Үдэ. 18.15 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.45 — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 40 жэлдэ зорюулагдаһан дуунай телеконкурс.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — шэнэ һониной программа. 20.10 — Киноочерк. 20.20 — «Сэлэнгэ» — тележурнал. (буряадаар).

Москва. 20.50 —«20 декабря» — 4 серитэй уран һайханай фильм. «Всесоюзная Чрезвычайная Комиссия» (4-дэхи сери). 22.00 —«Время». 22.35 — Кинопанорама. 00.35 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Баримтата фильм. 9.35—10.35 —Географи. 8-дахи класс. 10.05— Англи хэлэн. 11.05 — ПТУ-гай һурагшадта. В. И. Ленин. «Партийна организаци ба партийна литература. 11.35 — Түүхэ. 7-дохи класс. 12.05 — «Эжын һургуули».

Улаан-Үдэ. 16.10 — «Клавдия Шульженко таниие урина». 17.15 — «Хабаровска хизаар. Шиидхэхэ асуудалнууд». гэһэн киноочерк. 17.35 —Залуушуулда зорюулагдаһан дамжуулга.

Москва. 18.15 — … Гүрэнэй шангай лау… эй АН-ай академик … гачевтой һурагшад… 19.00 — «Бултадаа … лэбди». 19.30 — «Эр… гэрүүлгын фильм.

Улаан-Үдэ. 17.45 — … пагандист ба мүры… киноочерк.

Москва. 20.00 — … харагшадай бэшэг… хөөрэлдөөн. 20.25 — … Бахай Прелюди…

Улаан-Үдэ. 20.50 — … жэмтэ забһарлалга.

Москва. 21.00 — … нойрсогты, багашуул… —«Энээниие таанад … дахат». 22.00 — «В…

СУББОТО, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.35 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — «Нас у мамы шестеро» —баримтата фильм. 10.00 — «Спортлотогой» 52-дохи тираж. 10.10 — «20 декабря»— олон серитэй уран һайханай фильм (4-дэхи сери). «ВЧК». 11.15 — «Таанадта, түрэлхид». 11.45 — «Шадамар гарнууд». 12.15— «Харгын аюулгүйе сахиха». 12.45 — «Һанана гүш, нүхэр» гэһэн дамжуулга. 13.45 — Концерт. 14.15 —Ном уншаха дуратайшуулай анхаралда. 15.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 15.30— «Нүхэр дуун». — бүхэсоюзна телеконкурс. Тбилисиһээ дамжуулагдаха. 16.15 — «Нүхэдэй шарай». 17.00 — «Стальное колечко» — үхибүүдтэ фильм. 17.30 — Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. 18.00 — «Ан амитадай аймагта». 19.00 — «Юһэдэхи студи». 20.00 — «Үнэн зүрхэнһөө». Брянска областиин хүдөөгэй ажалшадтай уулзалга. 22.00 — «Время». 22.35— «Гранатовый браслет» — уран һайханай фильм. 24.00 —«Марыля Родович Москвада». Концерт. 00.30 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын програма. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 —Физкультура эрхилэгшэдтэ заабаринууд. 9.30 — ПТУ тухай эрхим дамжуулгын бүхэсоюзна конкурс. 10.30 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 11.00 — Баримтата фильм. 11.30 — Туркмениин телевидениин программа… «Агшан зуура зогсо… К. Вебер. «Оберон»… рын увертюрэ. 14.30 … жэмтэ киоск». 15.00 … гоустройство — де… родное» —баримтата… 15.30 — «Хүхюун … 16.50 —«Элүүр энх… 17.35 — «Аялга ду… най хани». 19.00 — … гэтэй хоккейгээр СССР… пионат. «Динамо» (М… басс» (Кемерово) … тайм). 1950— Опер… залга. 21.00 — «Амгалан… согты, багашуул». … Уласхоорондын … 21.30 — Уран зох… шалга. В. Кожевник… —апрель». 22.00 — … 22.35 — «Клавдия… ко. таниие урина»… «Саяны» — баримтата…

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ. Улаан-Үдын городской XXXX партийна конференци тухай мэдээсэл. Улаан-Үдын городской XXXX партийна конференци дээрэ һунгагдаһан КПСС-эй горкомой комитедэй, Улаан-Үдын городской партийна организациин шалгалтын комиссиин бүридэл.

Хоёрдохи, гурбадахи хуудаһануудта. «Правда Бурятии» газетын «түхэреэн стол».

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Залуушуулай шухала асуудалнууд» — Б-Ц Дагбаевай мэдээсэл. Хилын саана ТВ-гэй неделиин программа.

Редактор Р. Б. ГАРМ…

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ. ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23. редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам редактора—2-68-08. зам. редактора — 2-62-62 отв секретарь— 2 50-52. секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34 05, пропаганды—2-56-23. промышленности и строительства—2-61-35. сельского хозяйства—2-6436, 2-63-86. советского строительства и быта—2-69-58. культуры в школ—2-60 61, 2-57-63 информации—2-60-91 переводов—2-54 93. писем и селькоров—2-67-81 корректорская—2-33-61 выпускающие—2-35-95 отдел объявлений —2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-01736. Заказ № 290. Индекс 04649.